

ΤΟ
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ 4ο – ΜΟΝΟΜΕΛΕΣ

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις ..... 2018, με δικαστή τον ....., Πρωτοδίκη Δ.Δ. και γραμματέα το ....., δικαστικό υπάλληλο, για να δικάσει την αγωγή με χρονολογία κατάθεσης 29.11.2017 της ....., κατοίκου ....., κατά του ν.π.δ.δ. με την επωνυμία «Ενιαίος Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης (Ε.Φ.Κ.Α.)», νομίμως εκπροσωπούμενο από το Διοικητή του, ο οποίος .....

Η κρίση του Δικαστηρίου είναι η εξής:

1. Επειδή, με την κρινόμενη αγωγή, η ενάγουσα, συνταξιούχος Δικαστική Λειτουργός του Τομέα Ασφάλισης Νομικών του Ενιαίου Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (Ε.Φ.Κ.Α.), επιδιώκει παραδεκτώς, κατόπιν μετατροπής του αιτήματός της από καταψηφιστικό σε αναγνωριστικό με το από ..... υπόμνημά της, να αναγνωρισθεί η υποχρέωση του εναγόμενου ασφαλιστικού φορέα να της καταβάλει ως αποζημίωση, κατ' εφαρμογή των άρθρων 105 και 106 του Εισαγωγικού Νόμου Αστικού Κώδικα (Εισ.Ν.Α.Κ.), άλλως βάσει των διατάξεων του άρθρου 904 Α.Κ., νομιμοτόκως από την επίδοση της αγωγής έως την εξόφληση, το ποσό των 14.569,04 ευρώ, προς αποκατάσταση της ζημίας την οποία υπέστη από τις περικοπές που επιβλήθηκαν στην κύρια σύνταξη γήρατος που η ενάγουσα λάμβανε, για το χρονικό διάστημα από 1.5.2013 έως 30.11.2017, κατ' εφαρμογή των διατάξεων των ν. 3863/2010, 3865/2010, 3986/2011, 4024/2011, 4051/2012 και 4093/2012, κατ' αντίθεση, σύμφωνα με τους ισχυρισμούς της, προς το Σύνταγμα και το άρθρο 1 του Πρώτου Προσθέτου Πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Ε.Σ.Δ.Α.).

2. Επειδή, στο άρθρο 2 του Συντάγματος ορίζεται ότι: «Ο σεβασμός και η προστασία της αξίας του ανθρώπου αποτελούν την πρωταρχική υποχρέωση της Πολιτείας», στο άρθρο 4 ότι: «Οι Έλληνες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου» (παρ. 1) και ότι «συνεισφέρουν χωρίς διακρίσεις στα δημόσια βάρη, ανάλογα με τις δυνάμεις τους» (παρ. 5), στο άρθρο 22 ότι: «1. ... 5. Το Κράτος μεριμνά για την κοινωνική ασφάλιση των εργαζομένων, όπως νόμος ορίζει», στο άρθρο 25 ότι: «1. Τα δικαιώματα του ανθρώπου ως ατόμου και ως μέλους του κοινωνικού συνόλου και η αρχή του κοινωνικού κράτους

δικαίου τελούν υπό την εγγύηση του Κράτους. ... Οι κάθε είδους περιορισμοί που μπορούν κατά το Σύνταγμα να επιβληθούν στα δικαιώματα αυτά πρέπει ... να σέβονται την αρχή της αναλογικότητας ... 4. Το Κράτος δικαιούται να αξιώνει από όλους τους πολίτες την εκπλήρωση του χρέους της κοινωνικής και εθνικής αλληλεγγύης», και στο άρθρο 106 ότι: «1. Για την εδραίωση της κοινωνικής ειρήνης και την προστασία του γενικού συμφέροντος το Κράτος προγραμματίζει και συντονίζει την οικονομική δραστηριότητα στη Χώρα, επιδιώκοντας να εξασφαλίσει την οικονομική ανάπτυξη όλων των τομέων της εθνικής οικονομίας».

3. Από τις ανωτέρω διατάξεις συνάγονται τα εξής: Το Σύνταγμα, με το άρθρο 22 παρ. 5, κατοχυρώνει το θεσμό της κοινωνικής ασφάλισης των εργαζομένων και ανάγει τη μέριμνα για την προαγωγή του σε σκοπό του Κράτους. Βασικό περιεχόμενο της εν λόγω ασφάλισης αποτελεί η, έναντι καταβολής εισφοράς, προστασία του ασφαλισμένου από την επέλευση κινδύνων (γήρας, ασθένεια, αναπηρία κλπ.) οι οποίοι αναιρούν την ικανότητά του να εργάζεται (ασφαλιστικοί κίνδυνοι), και, συνακόλουθα, τείνουν να υποβαθμίσουν τις συνθήκες διαβίωσής του. [Οι ανωτέρω καταστάσεις (γήρας, ασθένεια, αναπηρία) -ασυνδέτως, όμως, προς την παροχή εργασίας και την καταβολή εισφοράς- αποτελούν, μεταξύ άλλων, και περιπτώσεις που, κατά το άρθρο 21 παρ. 1, 2, 3 και 6 του Συντάγματος, επιβάλλουν στο κράτος την παροχή διακεκριμένης μορφής κοινωνικής προστασίας, υπό μορφήν παροχών εις χρήμα ή εις είδος, προς συγκεκριμένες ομάδες του πληθυσμού, με σκοπό την εξασφάλιση στοιχειώδους επιπέδου αξιοπρεπούς, κατά το άρθρο 2 παρ. 1 του Συντάγματος, διαβίωσης («κοινωνική πρόνοια»)].

Εφ' όσον επέλθει ο ασφαλιστικός κίνδυνος, ο ασφαλισμένος παύει να καταβάλλει εισφορές και αποκτά, κατ' αρχήν, αξίωση έναντι του ασφαλιστικού φορέα να του χορηγήσει παροχή, η οποία, χωρίς να απαιτείται να αντιστοιχεί ευθέως σε καταβληθείσες εισφορές του ή να αντισταθμίζει πλήρως την απώλεια του εισοδήματός του, πρέπει να είναι ικανή να του εξασφαλίσει ικανοποιητικό επίπεδο διαβίωσης, όσο το δυνατόν εγγύτερο προς εκείνο που είχε κατακτήσει κατά τη διάρκεια του εργασιακού του βίου. Πέραν του ανωτέρω δημοσίου σκοπού, μέσω του θεσμού της κοινωνικής ασφάλισης, εκδηλώνεται -όπως και μέσω της κοινωνικής πρόνοιας- η κοινωνική αλληλεγγύη και ασκείται κοινωνική πολιτική, ειδικότερα δε, αναδιανομή εισοδήματος με σκοπό την άμβλυνση κοινωνικών αντιθέσεων και ανισοτήτων. Στο πλαίσιο αυτό, δεν κατοχυρώνεται συνταγματικώς στην κοινωνική ασφάλιση η ευθεία αναλογία (αμιγής ανταποδοτικότητα) μεταξύ εισφορών και παροχών (Σ.τ.Ε. 3487/2008 Ολ. κ.ά.),

επιτρέπονται δε η θέσπιση ανωτάτου ορίου παροχών, η απονομή συντάξεως επί εργατικού ατυχήματος ανεξαρτήτως καταβολής εισφορών ή η μη χορήγηση συντάξεως, παρά την καταβολή εισφορών, σε περίπτωση μη θεμελιώσεως του ασφαλιστικού δικαιώματος. Εν όψει των ανωτέρω και, ιδιαιτέρως, του προπεριγραφέντος δημοσίου σκοπού (διασφάλιση στους εργαζομένους ικανοποιητικού επιπέδου διαβιώσεως εγγύς εκείνου που είχαν κατά τον εργασιακό τους βίο), δικαιολογείται, κατά το άρθρο 22 παρ. 5 του Συντάγματος, η κατοχύρωση από το νομοθέτη της κοινωνικής ασφαλίσεως ως υποχρεωτικής (με θέσπιση υποχρεώσεως καταβολής ασφαλιστικών εισφορών) και, εντεύθεν, η παροχή αυτή αποκλειστικώς από το κράτος ή από νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (Α.Ε.Δ. 87/1997, Σ.τ.Ε. 5024/1987 Ολ., 2690, 2692/1993 Ολ., 3096-3101/2001 Ολ.).

Η ανάθεση, με την ως άνω συνταγματική διάταξη, της υποχρεωτικής κοινωνικής ασφαλίσεως, τόσο της κύριας όσο και της επικουρικής, σε δημόσιους φορείς (κράτος ή ν.π.δ.δ.) έγινε για λόγους δημοσίου συμφέροντος και, ειδικότερα, ως εγγύηση προς όσους υποχρεωτικώς ασφαλίζονται ή καταβάλλουν ασφαλιστικές εισφορές έναντι των επιχειρηματικών κινδύνων που συνδέονται με την άσκηση της ασφαλιστικής λειτουργίας από ιδιωτικούς φορείς (Α.Ε.Δ. 87/1997, Σ.τ.Ε. 5024/1987 Ολ.). Εξ' άλλου, η κρατική μέριμνα για την υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση (κύρια και επικουρική) δεν εξαντλείται στην ίδρυση από το κράτος των οικείων δημοσίων φορέων, στον ορισμό των διοικούντων αυτούς οργάνων, στην άσκηση εποπτείας της δραστηριότητάς τους και της διαχειρίσεως της περιουσίας τους και στη θέσπιση των σχετικών κανόνων, αλλά περιλαμβάνει και τη μέριμνα για την προστασία του ασφαλιστικού τους κεφαλαίου, δηλαδή για τη βιωσιμότητά τους χάριν και των επομένων γενεών, μέριμνα η οποία εκδηλώνεται, μεταξύ άλλων, με τη θέσπιση ρυθμίσεων για την προστασία και την αξιοποίηση της περιουσίας τους και την επωφελή διαχείριση των αποθεματικών τους, με τον καθορισμό εκάστοτε των οικείων συνταξιοδοτικών προϋποθέσεων, με την πρόβλεψη κοινωνικών πόρων, και, κυρίως, με την απ' ευθείας συμμετοχή στην χρηματοδότηση των εν λόγω φορέων μέσω του κρατικού προϋπολογισμού. Και τούτο διότι, εφ' όσον καθιερώνει υποχρέωση των εργαζομένων και των εργοδοτών τους να καταβάλλουν ασφαλιστικές εισφορές, το κράτος, ως εγγυητής, οφείλει να διασφαλίζει την επάρκεια των παροχών και τη βιωσιμότητα των οικείων ασφαλιστικών οργανισμών (η οποία, κατά τα ανωτέρω, δεν συναρτάται, αποκλειστικώς ή προεχόντως, με το ύψος των εισφορών), φέρει δε την κύρια ευθύνη για την κάλυψη των ελλειμμάτων τους (βλ. γνωμοδότηση

Ολομέλειας Ελεγκτικού Συνεδρίου 24.6.2010). [Ήδη, τακτική συμμετοχή του κράτους στη χρηματοδότηση των οργανισμών υποχρεωτικής κύριας ασφαλίσεως προβλέπεται με το άρθρο 22 παρ. 1 του ν. 2084/1992, ειδικώς δε ως προς το Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ. με το άρθρο 4 παρ. 1 - 5 του ν. 3029/2002]. Το ύψος της κρατικής συμμετοχής στη χρηματοδότηση των φορέων της υποχρεωτικής κοινωνικής ασφαλίσεως -συμμετοχής η οποία πρέπει να είναι επαρκής για την εξυπηρέτηση των προεκτεθέντων συνταγματικώς επιβεβλημένων σκοπών (επάρκεια παροχών προς διασφάλιση ικανοποιητικού κατά τα ανωτέρω επιπέδου διαβιώσεως και διασφάλιση της βιωσιμότητας του οικείου ασφαλιστικού φορέα)- προσδιορίζεται εκάστοτε από τον κρατικό προϋπολογισμό, λαμβανομένων υπ' όψιν και των διατάξεων του Κώδικα Δημοσίου Λογιστικού (ν. 2362/1995, Α' 247) περί μεταφοράς πιστώσεων (άρθρο 15 παρ. 3 - 5, όπως αυτό αντικαταστάθηκε από το άρθρο 17 του ν. 3871/2010, Α' 141, ήδη άρθρο 71 παρ. 2 - 5 ν. 4270/2014, Α' 143) και περί συμπληρωματικών προϋπολογισμών (άρθρο 8Α του ν. 2362/1995, που προστέθηκε με το άρθρο 12 του ν. 3871/2010, ήδη άρθρο 60 ν. 4270/2014). Όταν, όμως, σε περιπτώσεις εξαιρετικά δυσμενών δημοσιονομικών συνθηκών, προκύπτει αιτιολογημένως ότι το κράτος αδυνατεί να παράσχει επαρκή, κατά τα άνω, χρηματοδότηση στους ασφαλιστικούς οργανισμούς και ότι δεν υφίσταται δυνατότητα διασφαλίσεως της βιωσιμότητας αυτών με άλλα μέσα (τροποποίηση συνταξιοδοτικών προϋποθέσεων, αποτελεσματικότερη διαχείριση αποθεματικών και περιουσίας, πρόβλεψη κοινωνικών πόρων, αύξηση ασφαλιστικών εισφορών), δεν αποκλείεται, κατά το άρθρο 22 παρ. 5 του Συντάγματος, στο πλαίσιο της υποχρεωτικής κοινωνικής ασφαλίσεως, η επέμβαση του νομοθέτη για τη μείωση και των απονεμηθεισών ακόμη συντάξεων, εφεξής. Σε τέτοιες, άλλωστε, εξαιρετικές περιπτώσεις, ο νομοθέτης μπορεί, κατ' αρχήν, να θεσπίζει για την περιστολή των δημοσίων δαπανών (μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται και οι δαπάνες χρηματοδοτήσεως των φορέων υποχρεωτικής κοινωνικής ασφαλίσεως), μέτρα που συνεπάγονται σοβαρή οικονομική επιβάρυνση μεγάλων κατηγοριών του πληθυσμού, όπως είναι η μείωση των συντάξεων όσων συνταξιοδοτούνται από το δημόσιο ή από χρηματοδοτούμενους από αυτό ασφαλιστικούς οργανισμούς, λόγω της άμεσης εφαρμογής και της αποτελεσματικότητας των μέτρων αυτών για τον περιορισμό του δημοσίου ελλείμματος.

Και στις εξαιρετικές, όμως, αυτές περιπτώσεις, η δυνατότητα του νομοθέτη να περικόπτει τις ασφαλιστικές παροχές δεν είναι απεριόριστη, αλλά οριοθετείται κατά πρώτον από τις αρχές της κοινωνικής αλληλεγγύης (άρθρο 25 παρ. 4 του Συντάγματος) και της ισότητας στα δημόσια βάρη (άρθρο 4 παρ. 5 του Συντάγματος), οι οποίες

επιτάσσουν να κατανέμεται εξ ίσου το βάρος της δημοσιονομικής προσαρμογής μεταξύ όλων των πολιτών, καθώς και από την αρχή της αναλογικότητας (άρθρο 25 παρ. 1 του Συντάγματος), σύμφωνα με την οποία το συγκεκριμένο μέτρο πρέπει να είναι πράγματι πρόσφορο και αναγκαίο για την αντιμετώπιση του προβλήματος (πρβλ. Σ.τ.Ε. 2192 - 2196/2014 Ολ.). Σε κάθε δε περίπτωση, η περικοπή των συντάξεων δεν μπορεί να παραβιάζει αυτό που αποτελεί, κατά τα ανωτέρω, τον συνταγματικό πυρήνα του κοινωνικοασφαλιστικού δικαιώματος, τη χορήγηση δηλαδή στον συνταξιούχο παροχών τέτοιων που να του επιτρέπουν να διαβιώνει με αξιοπρέπεια, εξασφαλίζοντας τους όρους όχι μόνο της φυσικής του υποστάσεως (διατροφή, ένδυση, στέγαση, βασικά οικιακά αγαθά, θέρμανση, υγιεινή και ιατρική περίθαλψη όλων των βαθμίδων), αλλά και της συμμετοχής του στην κοινωνική ζωή με τρόπο που δεν αφίσταται, πάντως, ουσιωδώς από τις αντίστοιχες συνθήκες του εργασιακού του βίου (πρβλ. απόφαση του Ομοσπονδιακού Συνταγματικού Δικαστηρίου της Γερμανίας της 9.2.2010,-1 BvL 1/09-,-1 BvL 3/09-,-1 BvL 4/09-, ιδίως Rn.135).

Προκειμένου, εξ' άλλου, να ανταποκριθεί στις εν λόγω δεσμεύσεις του και να μην υπερβεί τα όρια που χαράσσει το Σύνταγμα, ο νομοθέτης, όταν λαμβάνει μέτρα συνιστάμενα, κατά τα ανωτέρω, σε περικοπή συνταξιοδοτικών παροχών, οφείλει, εν όψει και της γενικότερης υποχρέωσής του για «προγραμματισμό και συντονισμό της οικονομικής δραστηριότητας για την εδραίωση της κοινωνικής ειρήνης» (άρθρο 106 παρ. 1 του Συντάγματος), να έχει προβεί σε ειδική, εμπειριστατωμένη και επιστημονικά τεκμηριωμένη μελέτη, από την οποία να προκύπτει αφ' ενός μεν ότι τα συγκεκριμένα μέτρα είναι πράγματι πρόσφορα αλλά και αναγκαία για την αποτελεσματική αντιμετώπιση του προβλήματος βιωσιμότητας των φορέων κοινωνικής ασφάλισης, εν όψει και των παραγόντων που το προκάλεσαν, έτσι ώστε η λήψη των μέτρων αυτών να είναι σύμφωνη με τις πιο πάνω συνταγματικές αρχές της αναλογικότητας και της ισότητας στα δημόσια βάρη, αφ' ετέρου δε ότι οι επιπτώσεις από τα μέτρα αυτά στο βιοτικό επίπεδο των πληττομένων προσώπων, συνδυαζόμενες με άλλα τυχόν ληφθέντα μέτρα (φορολογικά κ.ά.), αλλά και με το σύνολο των κοινωνικοοικονομικών συνθηκών της δεδομένης συγκυρίας, δεν έχουν, αθροιστικά λαμβανόμενες, αποτέλεσμα τέτοιο που να οδηγεί σε ανεπίτρεπτη, κατά τα προεκτεθέντα, παραβίαση του πυρήνα του συνταγματικού δικαιώματος σε κοινωνική ασφάλιση. Με δεδομένο, άλλωστε, τον κατ' εξοχήν πολύπλοκο και τεχνικό χαρακτήρα των σχετικών ζητημάτων, η έλλειψη τέτοιας μελέτης, και μάλιστα διατυπωμένης με τρόπο κατανοητό και ελέγξιμο από το δικαστή κατά τις βασικές της θέσεις, θα καθιστούσε κατ' ουσίαν ανέφικτο το δικαστικό έλεγχο

των οικείων νομοθετικών μέτρων από τις ανωτέρω συνταγματικές απόψεις. Έλεγχος, ο οποίος να μην δεν εκτείνεται στην ορθότητα των πολιτικών εκτιμήσεων και επιλογών, οφείλει όμως, ως προς το αντικείμενό του, την τήρηση δηλαδή των συνταγματικών υποχρεώσεων του νομοθέτη, να ασκείται με ουσιαστικό και αποτελεσματικό τρόπο.

Παρεκκλίσεις ως προς την αναγκαιότητα της υπάρξεως ή ως προς το περιεχόμενο της ανωτέρω μελέτης θα μπορούσαν να δικαιολογηθούν μόνο σε ακραίες περιπτώσεις, όταν συντρέχει άμεση απειλή κατάρρευσης της οικονομίας της Χώρας και τα συγκεκριμένα μέτρα λαμβάνονται κατεπειγόντως για την αποτροπή του κινδύνου. Σε τέτοιες περιπτώσεις θα μπορούσε, από τη φύση του πράγματος, να είναι σε πρώτη φάση αρκετή η αιτιολογημένη εκτίμηση του νομοθέτη για την ύπαρξη, τη σοβαρότητα και τον άμεσο χαρακτήρα της απειλής, καθώς και για την ανάγκη, εν όψει των περιστάσεων, να ληφθούν τα συγκεκριμένα μέτρα για την άμεση αντιμετώπιση της κατάστασης. Και τούτο, όμως, υπό την προϋπόθεση ότι τα μέτρα δεν παρίστανται προδήλως απρόσφορα ή μη αναγκαία και ότι δεν υφίστανται σοβαρές ενδείξεις ότι υπερβαίνουν το όριο θυσίας των θιγομένων από αυτά, πάντως δε, ενόσω εξακολουθεί να συντρέχει στην ίδια ένταση ο κατεπείγων λόγος που υπαγόρευσε την επιβολή τους.

4. Επειδή, στο πλαίσιο της επισημοποιηθείσας από τον Ιανουάριο του 2010 δημοσιονομικής κρίσεως και μετά τη διαπίστωση, με την 2010/182 απόφαση του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 16ης Φεβρουαρίου 2010 (L 83/13), της καταστάσεως υπερβολικού ελλείμματος, στην οποία είχε περιέλθει η Ελληνική Δημοκρατία, καθώς και της ανάγκης λήψεως μέτρων για τη μείωση αυτού, θεσπίστηκε ο ν. 3845/2010 «Μέτρα για την εφαρμογή του μηχανισμού στήριξης της ελληνικής οικονομίας από τα κράτη - μέλη της Ζώνης του ευρώ και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο» (Α' 65/6.5.2010), στο άρθρο τρίτο του οποίου περιελήφθησαν τα πρώτα μέτρα σχετικά με την περικοπή συντάξεων. Ειδικότερα, το άρθρο αυτό ορίζει, στην παράγραφο 10 (όπως η παρ. αυτή αντικαταστάθηκε από τότε που ίσχυσε με το άρθρο 24 του ν. 4038/2012, Α' 14, 2.2.2012), ότι: «Τα επιδόματα εορτών Χριστουγέννων και Πάσχα και το επίδομα αδείας, που προβλέπονται από οποιαδήποτε γενική ή ειδική διάταξη νόμου ή κανονιστικής πράξης, για τους συνταξιούχους και βοηθηματούχους όλων των Φορέων Κύριας Ασφάλισης, με εξαίρεση τους συνταξιούχους του Ο.Γ.Α., χορηγούνται εφόσον ο δικαιούχος έχει υπερβεί το 60ό έτος της ηλικίας και το ύψος τους καθορίζεται ως εξής: α) Το επίδομα εορτής Χριστουγέννων, στο ποσό των τετρακοσίων (400) ευρώ. β) Το επίδομα εορτής Πάσχα, στο ποσό των διακοσίων (200) ευρώ. γ) Το επίδομα αδείας, στο ποσό των διακοσίων (200) ευρώ. Ειδικά για τους συνταξιούχους που λαμβάνουν σύνταξη

γήρατος ή αναπηρίας ή λόγω θανάτου, το ποσό της οποίας είναι μικρότερο των τετρακοσίων (400) ευρώ, τα επιδόματα εορτών Χριστουγέννων και Πάσχα, καθώς και το επίδομα αδείας, δεν μπορούν να είναι μεγαλύτερα των ποσών που ελάμβαναν με βάση τις προϋσχύουσες του ν. 3845/2010 διατάξεις...», στην παράγραφο 11 ότι «από το όριο ηλικίας που προβλέπεται στην προηγούμενη παράγραφο εξαιρούνται όσοι εξ ιδίου δικαιώματος λαμβάνουν σύνταξη λόγω αναπηρίας ή με το καθεστώς των βαρέων και ανθυγιεινών ή των οικοδομικών επαγγελμάτων, καθώς και οι δικαιούχοι εκ μεταβιβάσεως, εφόσον οι τελευταίοι: α) είναι δικαιούχοι λόγω θανάτου συζύγου, ή β) δεν έχουν υπερβεί το 18ο έτος ή αν σπουδάζουν, το 24ο έτος της ηλικίας τους, ή γ) είναι ανίκανοι για άσκηση οποιουδήποτε βιοποριστικού επαγγέλματος σε ποσοστό μεγαλύτερο του 67%», στην παράγραφο 12 ότι «αν καταβάλλονται στο ίδιο πρόσωπο δύο κύριες συντάξεις από οποιονδήποτε ασφαλιστικό φορέα κύριας ασφάλισης, τα επιδόματα της παραγράφου 10 καταβάλλονται μόνο από τον φορέα που καταβάλλει την μεγαλύτερη σύνταξη», στην παράγραφο 13 ότι «αν στη σύνταξη συντρέχουν περισσότεροι του ενός δικαιούχοι εκ μεταβιβάσεως, το ποσό των επιδομάτων επιμερίζεται αναλόγως στα συνδικαιούχα πρόσωπα», και στην παράγραφο 14 ότι «τα επιδόματα της παραγράφου 10 δεν καταβάλλονται, εφόσον οι καταβαλλόμενες συντάξεις, συμπεριλαμβανομένων και των επιδομάτων της παραγράφου 10, υπολογιζόμενες σε δωδεκάμηνη βάση υπερβαίνουν κατά μήνα, τα δύο χιλιάδες πεντακόσια (2.500) ευρώ. Αν με την καταβολή των επιδομάτων της παραγράφου 10, οι καταβαλλόμενες συντάξεις υπερβαίνουν το ύψος αυτό, τα επιδόματα της παραγράφου 10 καταβάλλονται μέχρι του ορίου των δύο χιλιάδων πεντακοσίων (2.500) ευρώ, με ανάλογη μείωσή τους». Στον ανωτέρω νόμο προσαρτήθηκαν ως Παραρτήματα III και IV, αντιστοίχως, το «Μνημόνιο Οικονομικής και Χρηματοπιστωτικής Πολιτικής- 3 Μαΐου 2010» και το «Μνημόνιο Συνεννόησης στις Συγκεκριμένες Προϋποθέσεις Οικονομικής Πολιτικής - 3 Μαΐου 2010», που αποτελούν τα δύο από τα τρία μέρη, από τα οποία απαρτίζεται το «Μνημόνιο Συνεννόησης» (Memorandum of Understanding), που υπεγράφη στις 3.5.2010 αφ' ενός από τον Υπουργό Οικονομικών και το Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος, ως εκπροσώπους της Ελληνικής Δημοκρατίας, και αφ' ετέρου από τον Επίτροπο Οικονομικών και Νομισματικών Υποθέσεων, ως εκπρόσωπο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ενεργούσης για λογαριασμό των κρατών - μελών της Ευρωζώνης. Όπως δε έχει κριθεί (Ολ.Σ.τ.Ε. 668/2012, σκ. 28), το εν λόγω Μνημόνιο Συνεννόησης δεν αποτελεί διεθνή συνθήκη, αλλά «το πρόγραμμα της Ελληνικής Κυβερνήσεως, με το οποίο καθορίζονται οι στόχοι της γενικότερης πολιτικής της και τα μέσα επιτεύξεώς τους για την επόμενη τριετία,

καθώς και το χρονοδιάγραμμα για την θέσπιση των μέτρων αυτών, προς το σκοπό της αντιμετώπισεως της, κατά την Κυβέρνηση, συντρεχούσης κατά τον χρόνο της εξαγγελίας του εν λόγω προγράμματος οξείας δημοσιονομικής κρίσεως και του κινδύνου χρεοκοπίας της χώρας με την ενεργοποίηση και του αποφασισθέντος, στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, ευρωπαϊκού μηχανισμού στήριξης της ελληνικής οικονομίας».

Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση του ανωτέρω ν. 3845/2010, «το αίτημα της Κυβέρνησης για ενεργοποίηση αυτού του μηχανισμού αποτέλεσε πράξη ευθύνης και ιστορική υποχρέωση απέναντι στον κίνδυνο κατάρρευσης της οικονομίας, λόγω αδυναμίας δανεισμού. Η προσφυγή στο μηχανισμό ήταν το τελευταίο καταφύγιο για να αποτραπεί η χρεοκοπία της χώρας. Ταυτόχρονα η ανάγκη προσφυγής στο μηχανισμό στήριξης μας οδηγεί στην ανάγκη να λάβουμε πρόσθετα μέτρα, για να εγγυηθούν οι εταίροι μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση αλλά και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο τη χρηματοδότηση των αναγκών μας, αλλά και για να βγούμε ασφαλείς από την κρίση. Το πρόγραμμα σταθερότητας που σχεδιάστηκε και τα πρόσθετα μέτρα που προτείνονται με το σχέδιο νόμου, θέτουν σε εφαρμογή τον μηχανισμό στήριξης της ελληνικής οικονομίας από τα κράτη-μέλη της ευρωζώνης και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο με την παροχή χρηματοδότησης ... Το μακροοικονομικό σενάριο προβλέπει ύφεση 4% το 2010 και επιστροφή σε θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης από το 2012 και μετά ... τα μέτρα που προτείνονται είναι επώδυνα. Είναι όμως απαραίτητα για να προστατευθεί το υπέρτερο δημόσιο συμφέρον, που υπό τις παρούσες πρωτόγνωρες ιστορικά δυσμενείς συνθήκες της οικονομίας είναι και εθνικό συμφέρον. Είναι απαραίτητα για να αυξηθούν τα έσοδα, να περιοριστούν οι δαπάνες, να συνεχιστεί η λειτουργία του κράτους, να διατηρηθεί η δυνατότητα να καταβάλλονται μισθοί και συντάξεις χωρίς να υποθηκεύεται το μέλλον των επόμενων γενεών. Για να μπορέσει να ανταποκριθεί το κράτος στις συνταγματικές του υποχρεώσεις: να παρέχει ασφάλεια, υγεία, παιδεία και να ασκεί κοινωνική πολιτική ... Με τα μέτρα που προτείνονται οι Έλληνες πολίτες θα υποστούν θυσίες. Όμως η εναλλακτική πορεία θα ήταν η κατάρρευση και η καταστροφή. Τα μέτρα που η κυβέρνηση προτείνει, επιφέρουν μείωση του εισοδήματος των εργαζομένων στο Δημόσιο και τον ευρύτερο δημόσιο τομέα, αλλά και των συνταξιούχων. Καταβλήθηκε τεράστια προσπάθεια κατά τη διάρκεια της διαπραγμάτευσης, ώστε να θιγούν όσο γίνεται λιγότερο τα χαμηλά και μεσαία επίπεδα μισθών και συντάξεων ...».

Εξ' άλλου, στο «Μνημόνιο Οικονομικής και Χρηματοπιστωτικής Πολιτικής - 3 Μαΐου 2010» αναφέρονται τα εξής: «Ι. ΠΡΟΣΦΑΤΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ: 1. Η οικονομική ύφεση εντάθηκε το 2010. Το πραγματικό ΑΕΠ της Ελλάδας μειώθηκε κατά 2% το 2009

και οι δείκτες υποδεικνύουν ότι η οικονομική δραστηριότητα θα αποδυναμωθεί περαιτέρω το 2010 ... 2. ... Λόγω της υιοθέτησης αδύναμων πολιτικών εσόδων και χαλαρής φορολογικής διαχείρισης, ..., τα έσοδα μειώθηκαν αισθητά. Οι δαπάνες, εντωμεταξύ, αυξήθηκαν σημαντικά, ιδιαίτερα για μισθούς και επιδόματα, ... Το έλλειμμα εκτινάχθηκε στο εκτιμώμενο 13,6% του ΑΕΠ ενώ το δημόσιο χρέος αυξήθηκε σε πάνω από 115% του ΑΕΠ το 2009 ... 3. Το χρηματοπιστωτικό σύστημα έχει επηρεαστεί αρνητικά... 4. (...) II. ΒΑΣΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ: 5. Οι κύριοι στόχοι του προγράμματος είναι η διόρθωση των δημοσιονομικών και εξωτερικών ανισορροπιών και η αποκατάσταση της εμπιστοσύνης ... 6. Η κυβέρνηση προβλέπει μία εκτεταμένη περίοδο προσαρμογής: Ο ρυθμός ανάπτυξης του πραγματικού ΑΕΠ προβλέπεται ότι θα περιοριστεί σημαντικά το 2010-2011, αλλά αναμένεται να ανακάμψει σταδιακά στη συνέχεια. Το οικονομικό πρόγραμμα βασίζεται στην υπόθεση αρνητικής ανάπτυξης 4% το 2010 και 2½ % το 2011 ... III. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ: 7. ... Η εισοδηματική πολιτική και η πολιτική κοινωνικής προστασίας πρέπει να στηρίζουν την προσπάθεια για δημοσιονομική προσαρμογή και την επανάκτηση της ανταγωνιστικότητας. Η προσαρμογή των εισοδημάτων σε βιώσιμα επίπεδα είναι αναγκαία για τη στήριξη της δημοσιονομικής διόρθωσης και της μείωσης του πληθωρισμού σε επίπεδα κάτω από τον μέσο όρο της Ευρωζώνης, καθώς και για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας κόστους και τιμών σε μόνιμη βάση. Τα προγράμματα κοινωνικής ασφάλισης θα πρέπει να ενδυναμωθούν για να αντιμετωπίσουν υποβόσκουσες διαρθρωτικές ανισορροπίες που οφείλονται στη γήρανση του πληθυσμού ... Καθώς οι μεγαλύτερες υπερβάσεις ετησίως στον προϋπολογισμό προέρχονται συστηματικά από τα ταμεία κοινωνικής ασφάλισης, οι μεταρρυθμίσεις για την περιφρούρηση της βιωσιμότητας του συστήματος δεν μπορούν πλέον να αναβληθούν ... 8. Η κυβέρνηση δεσμεύεται σε δίκαιη κατανομή του κόστους προσαρμογής. Η δέσμευση για την προστασία των πιο ευάλωτων από τις συνέπειες της οικονομικής ύφεσης λαμβάνεται υπόψη στο σχεδιασμό των πολιτικών προσαρμογής. Στην εξυγίανση των δημοσιονομικών, μεγαλύτερη θα είναι η συνεισφορά από όσους δεν έχουν κατά παράδοση συμβάλει με το μερίδιο που τους αναλογεί στη φορολογική επιβάρυνση ... : Μειώσεις στις συντάξεις: η απόσυρση της 13ης και της 14ης σύνταξης αντισταθμίζεται για όσους λαμβάνουν λιγότερο από €2500 μηνιαίως με την υιοθέτηση ενός νέου ενιαίου επιδόματος €800 ετησίως. Η μείωση βαραίνει περισσότερο όσους λαμβάνουν υψηλότερες συντάξεις. ... Επιπλέον, οι ελάχιστες συντάξεις και τα οικογενειακά επιδόματα δε θα περικοπούν ... 11. ... Για το υπόλοιπο του 2010, ... τα τρία σημαντικότερα άμεσα μέτρα είναι η άμεση μείωση του λογαριασμού μισθοδοσίας

του δημοσίου τομέα και των δαπανών για πληρωμές συντάξεων ... 12. Για το 2011 και μετά έχουν προσδιοριστεί επιπλέον μέτρα αύξησης των εσόδων και μείωσης των δαπανών προκειμένου να εξασφαλιστούν οι δημοσιονομικοί στόχοι. ... Οι δαπάνες θα μειωθούν κατά ένα ισοδύναμο γύρω στο 7% του ΑΕΠ μέχρι το 2013 ... οι δαπάνες από μισθούς και επιδόματα θα πρέπει να περιοριστούν ... 13. Εκτός από αυτά τα άμεσα δημοσιονομικά μέτρα για τον προϋπολογισμό, η κυβέρνηση έχει επίσης δρομολογήσει μια σειρά σημαντικών διαρθρωτικών δημοσιονομικών μεταρρυθμίσεων. Αυτές θα ενισχύσουν τη βιωσιμότητα, συμβάλλοντας στην ενίσχυση του ελέγχου επί των εσόδων και των δαπανών: Ασφαλιστική Μεταρρύθμιση: Το σημερινό συνταξιοδοτικό σύστημα δεν είναι βιώσιμο και θα περιέλθει σε αδυναμία πληρωμών εάν δεν ληφθούν υπεύθυνα μέτρα προκειμένου να τεθεί σε μια υγιή βάση. Η κυβέρνηση έχει ξεκινήσει μια μεταρρύθμιση η οποία θα πρέπει να εγκριθεί πριν από τα τέλη Ιουνίου 2010. Η Εθνική Αναλογιστική Αρχή θα εκπονήσει μια μελέτη προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι οι παράμετροι του νέου συστήματος διασφαλίζουν μακροπρόθεσμη αναλογιστική ισορροπία. Τα υπάρχοντα ασφαλιστικά ταμεία θα συγχωνευθούν σε τρία. Η μεταρρύθμιση θα εισάγει ένα νέο σύστημα το οποίο θα βασίζεται στην ενίσχυση της σύνδεσης μεταξύ εισφορών και παροχών, με ενιαίους κανόνες που θα ισχύουν κατ' αναλογία σε όλους τους σημερινούς και μελλοντικούς εργαζόμενους. Η κανονική ηλικία συνταξιοδότησης θα οριστεί στα 65 έτη, αυξανόμενη παράλληλα με το προσδόκιμο ζωής. Οι παροχές θα πρέπει να τιμαριθμοποιούνται. Η μεταρρύθμιση επίσης θα περιορίσει την πρόωρη συνταξιοδότηση, ακόμα και για τους ασφαλισμένους προ του 1993, και θα περιορίσει τον κατάλογο των βαρέων και ανθυγιεινών επαγγελμάτων. Το νέο σύστημα θα προβλέπει επίσης μια σύνταξη κοινωνικού χαρακτήρα με εισοδηματικά κριτήρια για όλους τους πολίτες που βρίσκονται πάνω από την κανονική ηλικία συνταξιοδότησης, ώστε να παρέχεται ένα σημαντικό δίκτυο ασφαλείας, συμβατό με τη βιωσιμότητα των δημοσίων οικονομικών ...».

Παράλληλα, στο «Μνημόνιο Συνεννόησης στις Συγκεκριμένες Προϋποθέσεις Οικονομικής Πολιτικής - 3 Μαΐου 2010» αναφέρονται τα ακόλουθα: «Οι τριμηνιαίες εκταμιεύσεις της διμερούς οικονομικής βοήθειας από τα Κράτη - Μέλη της Ευρωζώνης θα βασίζονται σε τριμηνιαίους απολογισμούς των προϋποθέσεων για όλη τη χρονική διάρκεια της συμφωνίας. Η αποδέσμευση των δόσεων θα βασίζεται στην τήρηση των ποσοτικών κριτηρίων επιδόσεων και στη θετική αξιολόγηση της προόδου στα κριτήρια πολιτικής του Μνημονίου Οικονομικής και Χρηματοπιστωτικής Πολιτικής (ΜΟΧΠ) και αυτού του Μνημονίου ... Πριν από την καταβολή των δόσεων, οι αρχές πρέπει να

παρέχουν μια έκθεση συμμόρφωσης σχετικά με την εκπλήρωση των προϋποθέσεων. 1. Ενέργειες για τον πρώτο απολογισμό (να έχουν ολοκληρωθεί ως το τέλος του δεύτερου τριμήνου 2010): i. Δημοσιονομική Εξυγίανση: ... -Μείωση των δώρων Πάσχα, Χριστουγέννων και επιδόματος αδείας που καταβάλλονται στους συνταξιούχους, με ταυτόχρονη προστασία αυτών που λαμβάνουν χαμηλότερες συντάξεις, με τις καθαρές εξοικονομήσεις να ανέρχονται σε 1.900 εκ. ευρώ για ένα πλήρες έτος (1.500 εκ. ευρώ το 2010). ... -Μείωση των υψηλότερων συντάξεων, με στόχο την εξοικονόμηση 500 εκ. ευρώ για ένα πλήρες έτος (350 εκ. ευρώ το 2010). ... 2. Ενέργειες για τη δεύτερη αξιολόγηση (να έχουν ολοκληρωθεί ως το τέλος του τρίτου τριμήνου 2010): i. ... ii. Διαρθρωτικές δημοσιονομικές μεταρρυθμίσεις: ... Το Κοινοβούλιο θα υιοθετήσει τη μεταρρύθμιση του συνταξιοδοτικού συστήματος προκειμένου να εξασφαλιστεί μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα η βιωσιμότητά του ... Η μεταρρύθμιση θα πρέπει να περιλαμβάνει τα ακόλουθα στοιχεία: ... -Μείωση του ανώτατου ορίου στις συντάξεις· ... -Μείωση των συνταξιοδοτικών παροχών (κατά 6% ετησίως) για τα άτομα που συνταξιοδοτούνται μεταξύ των ηλικιών 60 και 65, με περίοδο συνεισφορών μικρότερη των 40 ετών· ...».

5. Επειδή, ακολούθησε ο ν. 3863/2010 με τίτλο «Νέο Ασφαλιστικό Σύστημα και συναφείς διατάξεις, ρυθμίσεις στις εργασιακές σχέσεις» (Α' 115/15.7.2010). Στο άρθρο 1 του νόμου αυτού ορίστηκε ότι «1. Το Δημόσιο εγγυάται τη βιωσιμότητα του Ασφαλιστικού Συστήματος της χώρας με σκοπό τη διασφάλιση αξιοπρεπούς σύνταξης για κάθε δικαιούχο. 2. Βασική σύνταξη: Το ποσό της σύνταξης που δεν αναλογεί σε ασφαλιστικές εισφορές και χορηγείται μετά την 1.1.2015, υπό τις προϋποθέσεις που ορίζει ο νόμος αυτός. 3. Αναλογική σύνταξη: Το ποσό της σύνταξης που αναλογεί στο ύψος των ασφαλιστικών εισφορών για τα έτη ασφάλισης, από 1.1.2011 και εφεξής, κάθε ασφαλισμένου που θεμελιώνει δικαίωμα σύνταξης μετά την 1.1.2015 σε φορείς κύριας ασφάλισης ή το Δημόσιο. Το αναλογικό ποσό σύνταξης βαρύνει τους προϋπολογισμούς των ασφαλιστικών οργανισμών κύριας ασφάλισης ή το Δημόσιο για τους ασφαλισμένους του Δημοσίου. 4. ...» και στο άρθρο 2 ότι «1. Από 1.1.2015 και εφεξής καθιερώνεται βασική σύνταξη. Το ύψος της βασικής σύνταξης, για το έτος 2010, καθορίζεται στο ποσό των τριακοσίων εξήντα (360,00) ευρώ μηνιαίως, για δώδεκα μήνες και αναπροσαρμόζεται σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 11 του νόμου αυτού. 2. Την ανωτέρω βασική σύνταξη δικαιούνται: Α. Οι ασφαλισμένοι των οργανισμών κύριας ασφάλισης, πλην ΟΓΑ, καθώς και οι τακτικοί υπάλληλοι και λειτουργοί του Δημοσίου ... που θεμελιώνουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα από την

1.1.2015 και εφεξής». Περαιτέρω, στο άρθρο 37 του ίδιου νόμου ορίστηκαν τα ακόλουθα: «Από 1.1.2011 και εφεξής οι Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης αρμοδιότητας Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης και το NAT επιχορηγούνται με βάση την ισχύουσα νομοθεσία και ειδικά για τα έτη 2010 - 2013, τηρουμένων των στόχων του Προγράμματος Σταθερότητας και Ανάπτυξης και του μηχανισμού στήριξης της ελληνικής οικονομίας (ν. 3845/2010). Από 1.1.2015 το κράτος αναλαμβάνει τη χρηματοδότηση της βασικής σύνταξης όλων των Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης αρμοδιότητας Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης και του NAT, πλην των Ε.Τ.Α.Α., Ε.Τ.Α.Π. – Μ.Μ.Ε. και του συστήματος ασφάλισης προσωπικού της Τράπεζας της Ελλάδος. Το ποσό αυτό επιμερίζεται στους οργανισμούς ανάλογα με τον αριθμό των δικαιούχων και των ποσών που καταβάλλονται...».

Εξ' άλλου, στο άρθρο 38 του αυτού ως άνω νόμου, όπως η μεν παρ. 1 αυτού τροποποιήθηκε από τα άρθρα 138 παρ. Β περ. 10 του ν. 4052/2012 και 30 παρ. 3 του ν. 4075/2012 (Α' 89, 11.4.2012) η δε παρ. 3 από το άρθρο 37 παρ. 2 α του ν. 3996/2011 (Α' 170, 5.8.2011), ορίστηκαν τα εξής: «1. Από 1.8.2010 θεσπίζεται Εισφορά Αλληλεγγύης Συνταξιούχων (ΕΑΣ) η οποία τηρείται σε λογαριασμό με οικονομική και λογιστική αυτοτέλεια, στο Ασφαλιστικό Κεφάλαιο Αλληλεγγύης Γενεών (ΑΚΑΓΕ) το οποίο συστάθηκε με τις διατάξεις του άρθρου 149 του ν. 3655/2008 (ΦΕΚ 58 Α'). Σκοπός του Λογαριασμού είναι η κάλυψη ελλειμμάτων των κλάδων κύριας σύνταξης Φ.Κ.Α., καθώς και η χρηματοδότηση του προγράμματος "Πρόγραμμα κατ' οίκον φροντίδας συνταξιούχων". 2. Η Εισφορά Αλληλεγγύης Συνταξιούχων παρακρατείται μηνιαία κατά την καταβολή της σύνταξης από τις συντάξεις κύριας ασφάλισης των συνταξιούχων του Δημοσίου, NAT και των Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης (Φ.Κ.Α.) αρμοδιότητας Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης υπολογίζεται στο συνολικό ποσό της σύνταξης και καθορίζεται ως εξής: α. Για συντάξεις από 1.400,01 € έως 1.700,00 €, ποσοστό 3% β. Για συντάξεις από 1.700,01 € έως 2.000,00 €, ποσοστό 4% γ. Για συντάξεις από 2.000,01 € έως 2.300,00 €, ποσοστό 5% δ. Για συντάξεις από 2.300,01 € έως 2.600,00 €, ποσοστό 6% ε. Για συντάξεις από 2.600,01 € έως 2.900,00 €, ποσοστό 7% στ. Για συντάξεις από 2.900,01 € έως 3.200,00 €, ποσοστό 8% ζ. Για συντάξεις από 3.200,01 € έως 3.500,00 €, ποσοστό 9% η. Για συντάξεις από 3.500,01 € και άνω, ποσοστό 10%. 3.α. Για την πρώτη κατηγορία το ποσό της σύνταξης μετά την παρακράτηση της εισφοράς δεν μπορεί να υπολείπεται των χιλίων τετρακοσίων ευρώ (1.400 €). β. ... γ. Εξαιρούνται της παρακράτησης της Ειδικής Εισφοράς οι συνταξιούχοι που λαμβάνουν το εξωϊδρυματικό επίδομα του άρθρου 42 του ν. 1140/1981 (Α' 68), όπως

ισχύει, καθώς και οι συνταξιούχοι της παρ. 3 του άρθρου 42 του ν. 1140/1981, όπως ισχύει, και της παρ. 2 του άρθρου 30 του ν. 2084/1992 (Α' 165), που λαμβάνουν προσαύξηση της κύριας σύνταξής τους λόγω απόλυτης αναπηρίας. δ. ... ε. ... 4. Τα ποσά που παρακρατούνται με ευθύνη του Δημοσίου, του ΝΑΤ και των Φ.Κ.Α. αποδίδονται στο Λογαριασμό του ΑΚΑΓΕ το αργότερο μέχρι το τέλος του επομένου, από την παρακράτηση, μήνα. 5. Η οικονομική και λογιστική λειτουργία του Λογαριασμού της Εισφοράς Αλληλεγγύης Συνταξιούχων είναι η ίδια με αυτή που ισχύει για το Α.Κ.Α.Γ.Ε. Τα κεφάλαια του Λογαριασμού επενδύονται στο Κοινό Κεφάλαιο Τραπέζης Ελλάδος. 6. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης καθορίζεται: α) η διαδικασία απόδοσης της εισφοράς στο Λογαριασμό και β) η διαδικασία μεταφοράς των ποσών στους Φ.Κ.Α. Με όμοια απόφαση καθορίζεται το ύψος του ποσού που απαιτείται κάθε φορά για κάλυψη του ελλείμματος του κλάδου κύριας σύνταξης. 7. Μετά την 1.1.2015 τα ποσά της Εισφοράς Αλληλεγγύης Συνταξιούχων μεταφέρονται στο Α.Κ.Α.Γ.Ε. και αποτελούν έσοδο του Ασφαλιστικού Κεφαλαίου Αλληλεγγύης Γενεών ...». Τέλος, στο άρθρο 39 του ν. 3863/2010 ορίστηκαν τα εξής: «1. Από 1.1.2011 η σύνταξη και οι λοιπές συνταξιοδοτικές παροχές που καταβάλλονται στους δικαιούχους όλων των Ασφαλιστικών Οργανισμών κύριας και επικουρικής ασφάλισης, διαχωρίζονται λογιστικά στο οργανικό και στο προνοιακό τμήμα. 2. Για την τήρησή τους διατηρούνται δύο αυτοτελείς λογιστικοί λογαριασμοί με την ονομασία «Λογαριασμός Οργανικού Ποσού» και «Λογαριασμός Συμπληρωματικού - Προνοιακού Ποσού» με διαφορετικούς κωδικούς, οι οποίοι εγγράφονται στους Προϋπολογισμούς των κατ' ιδίαν Ασφαλιστικών Οργανισμών και Τομέων αντίστοιχα. Το ποσό της καταβαλλόμενης σύνταξης στον δικαιούχο εξακολουθεί να αποτελείται από το συνολικό άθροισμα των δύο ανωτέρω τμημάτων. 3. Προνοιακές παροχές αποτελούν: το Επίδομα Κοινωνικής Αλληλεγγύης Συνταξιούχων (άρθρο 24 του ν. 2556/1997, όπως ισχύει), το Εξωιδρυματικό Επίδομα και το Επίδομα Απολύτου Αναπηρίας του άρθρου 42 του ν. 1140/1981 (ΦΕΚ 68 Α') όπως ισχύει, το Συμπληρωματικό - Προνοιακό ποσό της σύνταξης, καθώς και κάθε άλλη παροχή, η οποία απονέμεται από τους Ασφαλιστικούς Οργανισμούς χωρίς την καταβολή ασφαλιστικής εισφοράς». Στην αιτιολογική έκθεση του ν. 3863/2010 αναφέρεται ότι αυτός «συνιστά τη θεσμική απάντηση της Πολιτείας σε μία χρόνια, διαρκώς επιδεινούμενη και ήδη πλέον ανεξέλεγκτη κρίση: την κρίση του ασφαλιστικού μας συστήματος». Περαιτέρω, αναφέρεται ότι με το νόμο επιχειρείται «ριζικός μετασχηματισμός» του συστήματος, που «έχει ως αφετηρία και βάση του την αποσαφήνιση των ρόλων που διαδραματίζουν στα ασφαλιστικά μας πράγματα το κράτος,

οι κοινωνικοί εταίροι και ο κάθε εργαζόμενος ξεχωριστά. Η αποσαφήνιση των ρόλων γίνεται κυρίως με τη διάκριση μεταξύ ασφάλισης και αλληλεγγύης. Σκοπός μας είναι να καταστούν απολύτως σαφή στους συμπολίτες μας δύο πράγματα: τι υποχρεούνται να εισφέρουν και τι δικαιούνται να προσδοκούν. Θεμέλιο του συστήματος είναι η διάκριση ... μεταξύ βασικής και αναλογικής σύνταξης. ... πρόκειται για κεφαλαιώδη τομή που εκλογικεύει το συνταξιοδοτικό μας σύστημα διαχωρίζοντας τις προνοιακού τύπου παροχές από τις κατά κυριολεξία συντάξεις. Οι πρώτες ... συνιστούν έκφραση της κοινωνικής αλληλεγγύης... Οι δεύτερες αποτελούν παροχές των Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης προς τους ασφαλισμένους τους, ήτοι αναλογική ανταπόδοση για τις εισφορές που κατέβαλαν κατά τη διάρκεια του ασφαλιστικού τους βίου. Η βασική σύνταξη αποτελεί έμπρακτη εφαρμογή της αρχής της διανεμητικής δικαιοσύνης, η δε αναλογική έμπρακτη εφαρμογή της αρχής της ανταποδοτικής δικαιοσύνης. ... Ως έμπρακτη τήρηση της αρχής της διαγενεακής αλληλεγγύης λαμβάνεται πρόνοια, ώστε να διαφυλαχθούν οι πόροι του συστήματος προς όφελος όχι μόνο της παρούσας αλλά και των μελλοντικών γενεών. ... Η συνεχής μετακύλιση, μέσω του δανεισμού και της διόγκωσης των ελλειμμάτων, όλων των βαρών στις μέλλουσες γενεές, αλλά και η άρνηση της Πολιτείας να λάβει τα αναγκαία διορθωτικά μέτρα, συνιστούν ευθεία προσβολή της ισότητας των γενεών και πράξη ασύγγνωστης πολιτικής ανευθυνότητας και κοινωνικής αδικίας. ... Η χώρα βρίσκεται σε περίοδο έκτακτης ανάγκης. ... Με το νέο συνταξιοδοτικό σύστημα ... δεν ανασυγκροτούμε μόνο το θεσμό της κοινωνικής ασφάλισης, διασώζοντάς τον από την κατάρρευση ..., αλλά ... συμβάλλουμε στην επίτευξη ενός εξίσου χρήσιμου και πλέον επιτακτικού στόχου, που είναι η αποφυγή της χρεοκοπίας, η εξυγίανση των δημοσιονομικών της χώρας και η είσοδος σε μια νέα περίοδο βιώσιμης ανάπτυξης. ... Το βαρύ έργο που επωμιζόμαστε συμπίπτει με δύο σημεία καμπής της νεότερης οικονομικής ιστορίας. Το πρώτο είναι η διεθνής χρηματοπιστωτική κρίση ... Το δεύτερο είναι η δραματική κατάσταση των εθνικών μας δημοσιονομικών μεγεθών. Συνέπεια ... είναι ότι ... ο δανεισμός πλέον δεν προσφέρεται ...».

Περαιτέρω, στην αιτιολογική έκθεση του ν. 3863/2010 ως μείζονες παράμετροι της ασφαλιστικής κρίσης αναφέρονται «η δημογραφική, η δημοσιονομική και η αναπτυξιακή, ... κοινές σε όλες τις χώρες της Ευρώπης». Επισημαίνεται, όμως, ότι «... στην περίπτωση της Ελλάδας ... χρόνιες ενδημικές και κρίσιμες ανεπάρκειες ..., όπως η δύσκαμπτη και γραφειοκρατική δομή των ασφαλιστικών οργανισμών, η πέραν κάθε ελέγχου έκταση της εισφοροδιαφυγής και της εισφοροκλοπής, το πελατειακό πολιτικό σύστημα (λ.χ. με τις ανά καιρούς εθελούσιες εξόδους και τις αναγνωρίσεις πλασματικού

συντάξιμου χρόνου), η κατά καιρούς διαφθορά αλλά και η σπατάλη συνετέλεσαν και συντελούν τα μέγιστα στην υπονόμευση της βιωσιμότητας του συστήματος ... Το Υπουργείο Εργασίας καλείται να οργανώσει την ομαλή μετάβαση από το νυν στο νέο σύστημα χωρίς να αντλήσει επιπρόσθετους πόρους από τον κρατικό προϋπολογισμό. Υπό τις παρούσες συνθήκες, όπως είναι προφανές, τέτοια δυνατότητα δεν υπάρχει. Το γεγονός αυτό μας ανάγκασε να αναζητήσουμε εκείνο το είδος της μετάβασης το οποίο δεν θα είχε ως συνέπεια του μεγάλες πρόσθετες δαπάνες. Και να αναζητήσουμε ταυτοχρόνως, την αυτοχρηματοδότηση του υφισταμένου ασφαλιστικού συστήματος με συμβολή των συνταξιούχων από ένα επίπεδο σύνταξης και άνω, στην αντιμετώπιση των τρεχουσών οικονομικών δυσχερειών. ...».

Τέλος, ειδικώς ως προς το άρθρο 38, η αιτιολογική έκθεση του ν. 3863/2010 αναφέρει ότι «... η επιβολή ειδικής εισφοράς υπό μορφή περιορισμού σε ορισμένου ύψους συντάξεις στοχεύει να εξομαλύνει τις δημοσιονομικές υπερβάσεις από τις οποίες μαστίζεται ο Κρατικός Προϋπολογισμός όσον αφορά τους ΦΚΑ με την σε τακτά χρονικά διαστήματα κάλυψη των ελλειμμάτων τους, χωρίς να θίγεται η περιουσιακή κατάσταση εκάστου δικαιούχου, αφού, τελικώς, αυτός θα είναι ο αποδέκτης της σχετικής ωφέλειας, η οποία θα συντελέσει στην αύξηση ή και στη διατήρηση σε όσο το δυνατό μεγαλύτερο ύψος της σύνταξης που λαμβάνει (μελλοντική ανταποδοτικότητα του συστήματος) ... η Ε.Α.Σ. επιβάλλεται με κριτήρια κοινωνικής δικαιοσύνης και δίκαιης κατανομής των βαρών. Επιβάλλεται δε, προκειμένου και οι συνταξιούχοι στους οποίους καταβάλλεται μια ικανοποιητική σύνταξη να συμβάλλουν και αυτοί στην μεγάλη προσπάθεια για την αντιμετώπιση των τεράστιων δημοσιονομικών προβλημάτων της χώρας αλλά κυρίως και στην διάσωση του ασφαλιστικού συστήματος, με την λήψη μέτρων δημοσιονομικής προσαρμογής που στόχο έχουν να διαφυλάξουν τα ασφαλιστικά κεφάλαια αλλά να διασφαλίσουν και για το μέλλον την ομαλή και έγκαιρη καταβολή των συντάξεων ...».

6. Επειδή, εν συνεχεία, θεσπίστηκε ο ν. 3985/2011 με τίτλο «Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2012 - 2015» (Α' 151/1.7.2011), στα πρότυπα της δημοσιονομικής διαχείρισεως που εισήχθησαν με το ν. 3871/2010. Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση του νόμου αυτού, ο οποίος είναι απλώς τυπικός, εξομοιούμενος με προϋπολογισμό περισσοτέρων ετών, το Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής (Μ.Π.Δ.Σ.) αποτελεί «βασικό στοιχείο μιας διαφορετικής φιλοσοφίας στη διαχείριση των δημόσιων πόρων και το πρώτο βήμα για τη μετάβαση σε πολυετείς προϋπολογισμούς, καθώς συμβάλλει στην εμπέδωση της έννοιας του πολυετούς προγραμματισμού των οικονομικών του Δημοσίου». Το πρόγραμμα αυτό, κατά την ίδια

αιτιολογική έκθεση, «περιλαμβάνει για το έτος προϋπολογισμού και τα τρία επόμενα έτη κατά κύριο λόγο: - τους μεσοπρόθεσμους στόχους για τη γενική κυβέρνηση και τους επί μέρους φορείς της την περιγραφή και αξιολόγηση των μακροοικονομικών και δημοσιονομικών εξελίξεων και προβλέψεων για τα δύο προηγούμενα έτη, το τρέχον έτος, το έτος προϋπολογισμού και τα επόμενα τρία έτη - όλες τις παραδοχές των οικονομικών και δημοσιονομικών προβλέψεων (... , αριθμό εργαζομένων, μισθολογικές και συνταξιοδοτικές εξελίξεις, ...) - ... - τα συνολικά ανώτατα όρια δαπανών για τη γενική κυβέρνηση, καθώς και τα ανώτατα όρια του Κρατικού Προϋπολογισμού και των ΟΤΑ και ΟΚΑ για την περίοδο, - τις δαπάνες και τα έσοδα σε κεντρική κυβέρνηση, τοπική αυτοδιοίκηση, κοινωνική ασφάλιση για τα αντίστοιχα έτη, -... - τις εκτιμήσεις ανά οικονομική κατηγορία των ακαθάριστων εξόδων, εσόδων και του ελλείμματος ή πλεονάσματος του κοινωνικού προϋπολογισμού ...».

Περαιτέρω, στην ως άνω αιτιολογική έκθεση, μεταξύ των μακροοικονομικών κινδύνων, αναφέρεται και η «επιδείνωση του μακροοικονομικού σεναρίου ... που θα μπορούσε να επηρεάσει αρνητικά και την αγορά εργασίας, σε ό,τι αφορά την ανεργία, με περαιτέρω επιπτώσεις στην ιδιωτική κατανάλωση και τα έσοδα από ασφαλιστικές εισφορές», ενώ γίνεται μνεία της αποκλίσεως από τον προϋπολογισμό του έτους 2010 ως προς το ισοζύγιο των Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης, «καθώς η μεγαλύτερη από το αναμενόμενο αύξηση της ανεργίας οδήγησε σε μείωση των ασφαλιστικών εισφορών», εκτιμάται δε ότι «η απόκλιση έρχεται κυρίως ως αποτέλεσμα της βαθύτερης, από το αναμενόμενο, ύφεσης της ελληνικής οικονομίας που επηρεάζει τα φορολογικά έσοδα, αλλά και τις ασφαλιστικές εισφορές» και προβλέπεται ότι η, λίγο μεγαλύτερη από την προβλεφθείσα για το έτος 2010, ύφεση «συρρικνώνει τα φορολογικά έσοδα και τις ασφαλιστικές εισφορές και αυξάνει τις κοινωνικές παροχές του κράτους».

Ως «κύριες παρεμβάσεις πολιτικής με δημοσιονομικές επιπτώσεις στον προϋπολογισμό του έτους 2012» εξαγγέλθηκαν, μεταξύ άλλων, με την εν λόγω αιτιολογική έκθεση, η «μείωση των δαπανών για κοινωνική ασφάλιση (1.260 εκατ. ευρώ), μέσω προσαρμογής των επικουρικών συντάξεων, ...», και η «μείωση των δαπανών για επιδόματα κοινωνικής ασφάλισης μέσω επανελέγχου των στοιχείων των δικαιούχων», εκτιμήθηκε δε ότι με την «επανεξέταση της σκοπιμότητας και τον επαναπροσδιορισμό του συνόλου των μεταβιβάσεων από τον κρατικό προϋπολογισμό, μεταξύ άλλων, και προς το ασφαλιστικό σύστημα ... θα επιτευχθεί σημαντική εξοικονόμηση στις δαπάνες επιχορήγησης του ασφαλιστικού συστήματος εν γένει, συνολικού ύψους 2.099,37 εκατ. ευρώ», ενώ αναφέρεται ότι με τους ν. 3762/2009, ν.

3863/2010 και ν. 3883/2010 «που αποτελούν επανάσταση στο ασφαλιστικό σύστημα, εξασφαλίστηκε αφενός μεν σε μεγάλο βαθμό η βιωσιμότητα του ασφαλιστικού συστήματος, αφετέρου δε διορθώνονται πλήθος στρεβλώσεων και αδικιών ...».

6. Επειδή, οι προβλεπόμενες στο ν. 3985/2011 παρεμβάσεις στο πλαίσιο της δεύτερης δέσμης μέτρων για τη βιωσιμότητα του ασφαλιστικού συστήματος πραγματοποιήθηκαν με το ν. 3986/2011 με τίτλο «Επείγοντα Μέτρα Εφαρμογής Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2012-2015» (Α' 152/1.7.2011). Ειδικότερα, στο άρθρο 44 του ως άνω νόμου, όπως η μεν παρ. 11 περ. γ αυτού αντικαταστάθηκε από το άρθρο 23 του ν. 4038/2012 η δε παρ. 12 αυτού από το άρθρο 2 παρ. 7 του ν. 4024/2011, ορίσθηκαν τα εξής: «1. ... 2. ... 10. Από 1.8.2011, τα ποσοστά των περιπτώσεων (β) έως και (η) της παραγράφου 2 του άρθρου 38 του ν. 3863/2010 (Α' 115), καθώς και του άρθρου 11 του ν. 3865/2010 (Α' 120) αναπροσαρμόζονται σε 6%, 7%, 9%, 10%, 12%, 13% και 14% αντίστοιχα. 11. α) Από 1.8.2011, στους συνταξιούχους του Δημοσίου, του ΝΑΤ και των Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης (Φ.Κ.Α.) αρμοδιότητας Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης που δεν έχουν συμπληρώσει το 60ό έτος ηλικίας, παρακρατείται επιπλέον μηνιαία εισφορά ως εξής: i. Για συντάξεις από 1.700,01 € έως 2.300,00 €, ποσοστό 6%. ii. Για συντάξεις από 2.300,01 € έως 2.900,00 €, ποσοστό 8% και iii. Για συντάξεις από 2.900,01 € και άνω, ποσοστό 10%. β) Οι παρακρατήσεις υπολογίζονται στο συνολικό ποσό της σύνταξης, όπως διαμορφώνεται μετά την παρακράτηση της Εισφοράς Αλληλεγγύης Συνταξιούχων της προηγούμενης παραγράφου. γ) Εξαιρούνται της ανωτέρω εισφοράς όσοι αποστρατεύθηκαν με πρωτοβουλία της Υπηρεσίας ή έχουν συνταξιοδοτηθεί λόγω αυτοδίκαιης λύσης της εργασιακής σχέσης, πλην εκείνων που συνταξιοδοτούνται από ασφαλιστικούς οργανισμούς αρμοδιότητας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης. Επίσης εξαιρούνται της ανωτέρω εισφοράς και οι συνταξιούχοι λόγω αναπηρίας ή γήρατος που λαμβάνουν το Εξωιδρυματικό Επίδομα ή το Επίδομα Απολύτου Αναπηρίας του άρθρου 42 του ν. 1140/1981 (Α' 68), όπως ισχύει, και της παρ. 2 του άρθρου 30 του ν. 2084/1992 (Α' 165) ή το επίδομα ανικανότητας του άρθρου 54 του π.δ. 169/2007 (Α' 210), ή πρόκειται για θύματα τρομοκρατικών ενεργειών ή βιαιών συμβάντων, καθώς και ορφανικές οικογένειες αυτών. δ) Η παραπάνω παρακράτηση διακόπτεται τον επόμενο μήνα από τη συμπλήρωση του 60ού έτους ηλικίας. ε) Για την πρώτη κατηγορία το ποσό της σύνταξης μετά την παρακράτηση της επιπλέον εισφοράς δεν μπορεί να υπολείπεται των χιλίων επτακοσίων ευρώ (1.700 €). στ) Κατά τα λοιπά, ισχύουν οι διατάξεις του άρθρου 38 του ν. 3863/2010 και του άρθρου 11 του ν. 3865/2010. 12. α) Από 1.8.2011, οι

διατάξεις των παραγράφων 10 και 11 εφαρμόζονται στο 50% του συνολικού ποσού κύριας και επικουρικής σύνταξης, που χορηγείται από το ΕΤΑΤ και το ΕΤΕΑΜ, σε συνταξιούχους προσυνταξιοδοτικού καθεστώτος. Κατά τα λοιπά, ισχύουν οι διατάξεις του άρθρου 38 του ν. 3863/2010 (Α' 115). β) Η παράγραφος 13 καταλαμβάνει από 1.9.2011 και το 50% του συνολικού ποσού κύριας και επικουρικής σύνταξης, που χορηγείται από το ΕΤΑΤ και το ΕΤΕΑΜ σε συνταξιούχους προσυνταξιοδοτικού καθεστώτος. 13. ...».

7. Επειδή, η επόμενη μείωση στις κύριες και επικουρικές συντάξεις επήλθε με τον ν. 4024/2011 «Συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις, ενιαίο μισθολόγιο-βαθμολόγιο, εργασιακή εφεδρεία και άλλες διατάξεις εφαρμογής του μεσοπρόθεσμου πλαισίου δημοσιονομικής στρατηγικής 2012 - 2015» (Α' 226/27.10.2011). Ειδικότερα, στο άρθρο 2 του νόμου αυτού, με τίτλο «Ρύθμιση θεμάτων ασφαλιστικών φορέων», όπως οι παρ. 1 και 2 αυτού τροποποιήθηκαν από το άρθρο 25 παρ. 1 του ν. 4038/2012, ορίζονται τα εξής: «1. Από 1.11.2011 στους συνταξιούχους του ΝΑΤ και των φορέων κύριας ασφάλισης αρμοδιότητας Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, οι οποίοι δεν έχουν συμπληρώσει το 55ο έτος της ηλικίας μειώνεται κατά 40% το ποσό της μηνιαίας κύριας σύνταξης που υπερβαίνει τα 1.000 ευρώ. Η ανωτέρω μείωση καταλαμβάνει και το 50% του συνολικού ποσού κύριας και επικουρικής σύνταξης, που χορηγείται από το ΕΤΑΤ και το ΕΤΕΑΜ, σε συνταξιούχους προσυνταξιοδοτικού καθεστώτος. Για την παραπάνω μείωση λαμβάνεται υπόψη το ποσό της κύριας σύνταξης που εναπομένει μετά την παρακράτηση από το συνολικό ποσό της μηνιαίας σύνταξης της Εισφοράς Αλληλεγγύης Συνταξιούχων και της επιπλέον εισφοράς της παρ. 11 του άρθρου 44 του ν. 3986/2011 (Α' 152). Η κατά τα ανωτέρω μείωση διακόπτεται από την πρώτη του επόμενου μήνα από εκείνον κατά τον οποίο συμπληρώνεται το 55ο έτος της ηλικίας. Εξαιρούνται της ανωτέρω μείωσης οι συνταξιούχοι λόγω αναπηρίας ή γήρατος που λαμβάνουν το εξωιδρυματικό επίδομα ή το επίδομα απολύτου αναπηρίας του άρθρου 42 του ν. 1140/1981 (Α' 68) και του άρθρου 30 του ν. 2084/1992 (Α' 165) ή πρόκειται για θύματα τρομοκρατικών ενεργειών ή βίαιων συμβάντων, καθώς και οι ορφανικές οικογένειες αυτών ή είναι συνταξιούχοι του ν. 3185/2003 (Α' 229) ή του άρθρου 5 του ν. 3232/2004 (Α' 48), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, ή της παραγράφου 3 του άρθρου 16 του ν. 2227/1994 (Α' 129), καθώς και όσοι έχουν συνταξιοδοτηθεί με το καθεστώς υπερβαρέων επαγγελματιών, όσοι έχουν συνταξιοδοτηθεί με τριάντα πέντε (35) τουλάχιστον έτη πραγματικής ασφάλισης και συνταξιούχοι του ΝΑΤ. Επίσης εξαιρούνται της ανωτέρω μείωσης: α) οι συνταξιούχοι λόγω αναπηρίας ή γήρατος, οι οποίοι είχαν το δικαίωμα να

συνταξιοδοτηθούν βάσει των διατάξεων του άρθρου 5 του ν. 3232/2004, αλλά συνταξιοδοτήθηκαν σύμφωνα με άλλες διατάξεις, β) οι συνταξιούχοι λόγω γήρατος, των οποίων αποδεδειγμένα η αναπηρία, όπως αυτή προσδιορίζεται στο ν. 612/1977 (Α' 164) και στο άρθρο 42 του ν. 1140/1981 (Α' 68), όπως αυτοί έχουν συμπληρωθεί, τροποποιηθεί και ισχύουν, επήλθε μετά τη συνταξιοδότηση τους. Τα ποσά που προέρχονται από την κατά τα ανωτέρω μείωση των συντάξεων αποτελούν έσοδα του οικείου φορέα στον οποίο ανήκει ο συνταξιούχος. 2. Από 1.11.2011 στους συνταξιούχους του ΝΑΤ και των φορέων κύριας ασφάλισης αρμοδιότητας Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης οι οποίοι δεν εμπίπτουν στην μείωση της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού, μειώνεται κατά 20% το ποσό της μηνιαίας κύριας σύνταξης που υπερβαίνει τα 1.200 ευρώ. Η ανωτέρω μείωση καταλαμβάνει και το 50% του συνολικού ποσού κύριας και επικουρικής σύνταξης, που χορηγείται από το ΕΤΑΤ και το ΕΤΕΑΜ σε συνταξιούχους προσυνταξιοδοτικού καθεστώτος. Για την παραπάνω μείωση λαμβάνεται υπόψη το ποσό της κύριας σύνταξης που εναπομένει μετά την παρακράτηση από το συνολικό ποσό της μηνιαίας σύνταξης της Εισφοράς Αλληλεγγύης Συνταξιούχων και της επιπλέον εισφοράς της παρ. 11 του άρθρου 44 του ν. 3986/2011. Εξαιρούνται της ανωτέρω μείωσης οι συνταξιούχοι λόγω αναπηρίας ή γήρατος που λαμβάνουν το εξωιδρυματικό επίδομα ή το επίδομα απολύτου αναπηρίας του άρθρου 42 του ν. 1140/1981 και του άρθρου 30 του ν. 2084/1992 ή πρόκειται για θύματα τρομοκρατικών ενεργειών ή βίαιων συμβάντων, καθώς και οι ορφανικές οικογένειες αυτών, ή είναι συνταξιούχοι σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 5 του ν. 3232/2004 (Α' 48), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, ή της παραγράφου 3 του άρθρου 16 του ν. 2227/1994 (Α' 129). ... . 3. ... . 4. ... 5. Τα εισπραττόμενα ποσά από τις αναφερόμενες στις προηγούμενες δύο παραγράφους μειώσεις αποτελούν πόρο των ανωτέρω φορέων - τομέων. 6. ...».

Στην αιτιολογική έκθεση του νόμου αυτού αναφέρονται, σε σχέση με τις νέες μειώσεις, τα εξής: «Άμεση προτεραιότητα ζωτικού δημοσίου συμφέροντος είναι η επίτευξη των στόχων και η εφαρμογή του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2012 - 2015, που ψηφίστηκε με το ν. 3985/2011 (Α' 151) και εξειδικεύθηκε με τις διατάξεις των ν. 3986/2011 (Α' 152) και ν. 4002/2011 (Α' 180). Στην προσπάθεια αυτή καλείται να συμβάλει το σύνολο των οικονομικών και κοινωνικών δυνάμεων της χώρας. Η χώρα αντιμετωπίζει την κατάσταση ανάγκης, υπό συνθήκες εξαιρετικά πιεστικές. Στόχος να διαφυλαχθεί η υπόσταση και η προοπτική της χώρας, ... Για το λόγο αυτό πρωταρχικός στόχος είναι η εφαρμογή των αποφάσεων με τις οποίες διασφαλίζεται

η μακροπρόθεσμη, πραγματική βιωσιμότητα του ελληνικού δημοσίου χρέους [ώστε να] καταστεί δυνατή η παραγωγή πρωτογενών πλεονασμάτων τα επόμενα χρόνια ...». Ειδικώς, ως προς το άρθρο 2 του ν. 4024/2011, στην αιτιολογική έκθεση αυτού αναφέρεται ότι «Με τις διατάξεις της παρ. 1 προβλέπεται μείωση κατά 40% του ποσού της κύριας σύνταξης που υπερβαίνει τα 1.000,00 ευρώ και χορηγείται στους συνταξιούχους κάτω των 55 ετών. Η ρύθμιση είναι αναγκαία λόγω της δαπάνης που προκαλεί στους ασφαλιστικούς οργανισμούς κύριας ασφάλισης η λήψη σύνταξης σε τόσο μειωμένο όριο ηλικίας. Για λόγους κοινωνικής δικαιοσύνης εξαιρούνται από την ανωτέρω μείωση οι συνταξιούχοι αναπηρίας ή γήρατος που λαμβάνουν το εξωιδρυματικό επίδομα ή το επίδομα απολύτου αναπηρίας, οι συνταξιούχοι που αποστρατεύθηκαν με πρωτοβουλία της υπηρεσίας καθώς και τα θύματα τρομοκρατικών ενεργειών. Με τις διατάξεις της παρ. 2 προβλέπεται μείωση κατά 20% του ποσού της κύριας σύνταξης που υπερβαίνει τα 1.200 ευρώ και χορηγείται στους συνταξιούχους που δεν εμπίπτουν στη μείωση που προβλέπεται στην παράγραφο 1. Η μείωση αυτή θεσπίζεται ως συνεισφορά των συνταξιούχων με σχετικό ικανοποιητικό ύψος ποσού κύριας σύνταξης στον ασφαλιστικό τους φορέα. Από τη μείωση αυτή εξαιρούνται για λόγους κοινωνικής δικαιοσύνης μόνο οι συνταξιούχοι γήρατος και αναπηρίας που λαμβάνουν το εξωιδρυματικό επίδομα ή το επίδομα απολύτου αναπηρίας καθώς και τα θύματα τρομοκρατικών ενεργειών ...».

8. Επειδή, εν συνεχεία, με το ν. 4046/2012 (Α' 28/14.2.2012) εγκρίθηκαν αφ' ενός τα Σχέδια Συμβάσεων Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης μεταξύ του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (Ε.Τ.Χ.Σ.), της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Τράπεζας της Ελλάδος και αφ' ετέρου το Σχέδιο του Μνημονίου Συνεννόησης μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Τράπεζας της Ελλάδος. Ειδικότερα, το ανωτέρω Μνημόνιο Συνεννόησης, σχέδιο του οποίου προσαρτάται ως Παράρτημα V στον εν λόγω νόμο, περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, και το Μνημόνιο Οικονομικής και Χρηματοπιστωτικής Πολιτικής (Παράρτημα V.1), στο οποίο, εκτός άλλων, αναφέρονται τα εξής: «... Οικονομικές Πολιτικές Α. Δημοσιονομική Πολιτική ... 5. ... 6. Για να διασφαλίσει την πορεία δημοσιονομικής προσαρμογής του προγράμματος, η κυβέρνηση θα αναλάβει τολμηρές διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις από την πλευρά των δαπανών. Λαμβάνοντας υπόψη την προβλεπόμενη πορεία ανάκαμψης, τα συνεχή προβλήματα της Ελλάδας με τη φορολογική συμμόρφωση ..., θα απαιτηθούν επιπρόσθετα μέτρα πέραν εκείνων που έχουν ήδη εγκριθεί ... Το μεγαλύτερο μέρος της προσαρμογής θα επιτευχθεί μέσω περικοπών δαπανών που αποσκοπούν στη μόνιμη

μείωση του μεγέθους του κράτους ... Πολλές από αυτές τις περικοπές θα πρέπει να αφορούν τις κοινωνικές μεταβιβάσεις, ... 7. Οι βασικές μεταρρυθμίσεις, ..., περιλαμβάνουν [τα εξής]: ... Συνταξιοδοτική μεταρρύθμιση. Δεδομένου του υψηλού μεριδίου συντάξεων στις δαπάνες της Ελληνικής κυβέρνησης, η μεγάλη εναπομείνασα δημοσιονομική προσαρμογή θα πρέπει κατ' ανάγκη να περιλαμβάνει περαιτέρω προσαρμογές των συντάξεων. Αυτό θα το κάνουμε με τρόπο που θα προστατεύονται οι χαμηλοσυνταξιούχοι. Ως αρχικά μέτρα, για τη δημιουργία εξοικονομήσεων ύψους €300 εκατομμυρίων το 2012 θα υιοθετήσουμε ένα σχέδιο νόμου για να μεταρρυθμίσουμε τις επικουρικές συντάξεις ... Ε. Διαρθρωτικές Μεταρρυθμίσεις ... Θα θεσπίσουμε νομοθεσία για την μείωση των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης για τους εργοδότες στο ΙΚΑ κατά 5 ποσοστιαίες μονάδες και θα λάβουμε μέτρα για να διασφαλίσουμε ότι η μείωση αυτή δεν θα έχει δημοσιονομική επίπτωση. Οι εισφορές θα μειωθούν μόνο όταν έχουν ληφθεί τα απαραίτητα μέτρα για να καλυφθούν οι μειώσεις στα έσοδα...».

9. Επειδή, εν συνεχεία, τέσσερις μήνες μετά τις θεσπισθείσες με το άρθρο 2 του ν. 4024/2011 περικοπές συντάξεων, ο ν. 4051/2012 με τίτλο «Ρυθμίσεις συνταξιοδοτικού περιεχομένου και άλλες επείγουσες ρυθμίσεις εφαρμογής του Μνημονίου Συνεννόησης του ν. 4046/2012» (Α' 40/29.2.2012) προέβλεψε νέες περικοπές συντάξεων στο άρθρο 6, το οποίο, ειδικότερα, ορίζει τα εξής: «1. Τα ποσά της μηνιαίας κύριας σύνταξης που υπερβαίνουν τα χίλια τριακόσια (1.300) ευρώ και καταβάλλονται από την Τράπεζα της Ελλάδος, καθώς και τους λοιπούς φορείς κύριας Ασφάλισης αρμοδιότητας Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, μειώνονται κατά 12% από 1.1.2012. Η μείωση αυτή καταλαμβάνει και το 50% του συνολικού ποσού κύριας και επικουρικής σύνταξης που χορηγείται από το ΕΤΑΤ και το ΕΤΕΑΜ σε συνταξιούχους προσυνταξιοδοτικού καθεστώτος. Για τη μείωση λαμβάνεται υπόψη το ποσό της καταβλητέας την 1.1.2012 κύριας σύνταξης. Το ποσό της κύριας σύνταξης μετά και την παραπάνω μείωση της παραγράφου αυτής δεν μπορεί να υπολείπεται των χιλίων τριακοσίων (1.300) ευρώ. Όταν δικαιούχοι για τη σύνταξη λόγω θανάτου είναι περισσότεροι του ενός, το ποσό πέραν των χιλίων τριακοσίων (1.300) ευρώ του συνολικού ποσού σύνταξης μειώνεται κατά το ως άνω ποσοστό. Το εναπομείναν ποσό σύνταξης επιμερίζεται κατά τα ποσοστά των δικαιούχων. 2. ...». Σχετικά με τις εν λόγω ρυθμίσεις στην αιτιολογική έκθεση του ν. 4051/2012 -η οποία ουδόλως αναφέρεται στις περικοπές συντάξεων που είχαν επιβληθεί τέσσερις μήνες ενωρίτερα με το άρθρο 2 του ν. 4024/2011- εκτίθενται τα εξής: «Η Πολιτεία, μετά την ψήφιση των ν. 3845/2010 (Α' 65) και ν. 4046/2012 (Α' 28), έχει αναλάβει την υποχρέωση της λήψης συγκεκριμένων μέτρων δημοσιονομικής

προσαρμογής, προκειμένου, μεταξύ άλλων για τη διασφάλιση της βιωσιμότητας του ασφαλιστικού συστήματος της χώρας. Στο πλαίσιο αυτό και πέραν του θεσμού της Εισφοράς Αλληλεγγύης Συνταξιούχων του άρθρου 38 του ν. 3863/2010, όπως αυτό ισχύει και των πρόσθετων εισφορών των παραγράφων 11 - 13, του άρθρου 44 του ν. 3986/2011 (Α' 152), προτείνεται το παρόν άρθρο, με το οποίο επέρχονται περαιτέρω μειώσεις στο ποσό των κύριων και επικουρικών συντάξεων που υπερβαίνουν ένα συγκεκριμένο ύψος, λόγω των δημοσιονομικών αναγκών της χώρας και της δυσμενούς οικονομικής κατάστασης συγκεκριμένων ασφαλιστικών φορέων ...».

10. Επειδή, τέλος, με το άρθρο πρώτο παρ. ΙΑ του ν. 4093/2012, «Έγκριση Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013 – 2016 - Επείγοντα Μέτρα Εφαρμογής του ν. 4046/2012 και του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013 - 2016» (Α' 222/12.11.2012), όπως το τελευταίο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου αυτού αντικαταστάθηκε από το άρθρο 34 παρ. 4 του ν. 4111/2013 (Α' 18, 25.1.2013) με έναρξη ισχύος -σύμφωνα με το άρθρο 49 παρ. 4 του ίδιου νόμου- από 5.12.2012, ορίσθηκαν τα εξής: «ΙΑ.5. 1. Από 1.1.2013 η μηνιαία σύνταξη ή το άθροισμα των μηνιαίων συντάξεων άνω των 1.000,00 ευρώ από οποιαδήποτε πηγή και για οποιαδήποτε αιτία μειώνονται ως εξής: α. Ποσό σύνταξης ή αθροίσματος άνω των 1.000,01 ευρώ και έως 1.500,00 ευρώ μειώνεται στο σύνολο του ποσού κατά 5% και σε κάθε περίπτωση το ποσό που εναπομένει δεν μπορεί να υπολείπεται των 1.000,01 ευρώ. β. Ποσό σύνταξης ή αθροίσματος από 1.500,01 ευρώ έως 2.000,00 ευρώ μειώνεται στο σύνολο του ποσού κατά 10% και σε κάθε περίπτωση το ποσό που εναπομένει δεν μπορεί να υπολείπεται των 1.425,01 ευρώ. γ. Ποσό σύνταξης ή αθροίσματος από 2.000,01 ευρώ έως 3.000,00 ευρώ μειώνεται κατά ποσοστό 15% και σε κάθε περίπτωση το ποσό που εναπομένει δεν μπορεί να υπολείπεται των 1.800,01 ευρώ. δ. Ποσό σύνταξης ή συντάξεων από 3.000,00 ευρώ και άνω μειώνεται κατά ποσοστό 20% και σε κάθε περίπτωση το ποσό που εναπομένει δεν μπορεί να υπολείπεται των 2.550,01 ευρώ. Στο ως άνω άθροισμα λαμβάνονται υπόψη τα μερίσματα, καθώς και κάθε είδους προσαυξήσεις. Επί του αθροίσματος αυτού το ποσό της μείωσης επιμερίζεται αναλογικά σε κάθε φορέα ή τομέα και αποτελεί έσοδο του οικείου ασφαλιστικού φορέα ή τομέα. Για τον υπολογισμό του ποσοστού της μείωσης λαμβάνεται υπόψη το καταβλητέο ποσό συντάξεως ή του ως άνω αθροίσματος την 31.12.2012 μετά τις μειώσεις και τις παρακρατήσεις της ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης συνταξιούχων. Από τις ανωτέρω μειώσεις εξαιρούνται όσοι λαμβάνουν το μηνιαίο εξωιδρυματικό επίδομα των παρ. 1 και 2 του άρθρου 42 του ν. 1140/1981 (Α' 68), όπως ισχύουν. 2. ... ΙΑ.6. 1. ... 3. Από

1.1.2013 τα επιδόματα και δώρα εορτών Χριστουγέννων και Πάσχα και το επίδομα αδείας, που προβλέπονται από οποιαδήποτε γενική ή ειδική διάταξη νόμου ή κανονιστική πράξη ή καταστατική διάταξη για τους συνταξιούχους και βοηθηματούχους όλων των φορέων και τομέων κύριας και επικουρικής ασφάλισης αρμοδιότητας του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, καθώς και του ΟΓΑ, του ΝΑΤ και της Τράπεζας της Ελλάδος καταργούνται. ...». Σχετικά με τις ρυθμίσεις αυτές, στην αιτιολογική έκθεση του τελευταίου τούτου νόμου -χωρίς καμία μνεία των προηγουμένως επιβληθεισών μειώσεων- αναφέρεται ότι η ανωτέρω μείωση συντάξεων «προκειμένου να είναι σε δικαιότερη βάση, γίνεται στο σύνολο της καταβαλλόμενης κύριας σύνταξης ή κύριων συντάξεων ή κύριας και επικουρικής σύνταξης ή μερίσματος που υπερβαίνουν τα 1000,00 ευρώ κατά μήνα. Η μείωση βαίνει αυξανόμενη, ανάλογα με το ύψος της σύνταξης ή των συντάξεων, προκειμένου τα βάρη να κατανέμονται ανάλογα με την οικονομική δυνατότητα των συνταξιούχων». Περαιτέρω, όσον αφορά στις περικοπές των δώρων Χριστουγέννων και Πάσχα και του επιδόματος αδείας, στην ανωτέρω αιτιολογική έκθεση, εκτίθεται ότι «... οι νέες δημοσιονομικές ανάγκες απαιτούν την περαιτέρω μείωση των κρατικών δαπανών. Μεταξύ των άλλων μέτρων περιστολής των δημοσίων δαπανών κρίθηκε σκόπιμη και αναγκαία η περικοπή όλων των δώρων και του επιδόματος αδείας για όλους τους ασφαλιστικούς οργανισμούς και όλους τους συνταξιούχους, προκειμένου να διασφαλιστεί η βιωσιμότητα όλων των φορέων κοινωνικής ασφάλισης και η εξασφάλιση της μελλοντικής συνέχισης της καταβολής των παροχών στους δικαιούχους».

11. Επειδή, σύμφωνα με όσα έχουν κριθεί στις 2287-8/2015 αποφάσεις της Ολομελείας του Συμβουλίου της Επικρατείας, όπως συνάγεται από τα παρατεθέντα στις προηγούμενες σκέψεις νομοθετήματα και τις αιτιολογικές τους εκθέσεις, με την εμφάνιση της οξύτατης δημοσιονομικής κρίσης στις αρχές του 2010, ο νομοθέτης, εκτιμώντας ότι υφίστατο άμεσος κίνδυνος κατάρρευσης της οικονομίας και χρεοκοπίας της Χώρας και ότι ο μόνος τρόπος για να αντιμετωπισθεί η κατάσταση ήταν η προσφυγή στη χρηματοδοτική υποστήριξη από τα κράτη της Ευρωζώνης και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, έλαβε, έναντι της υποστηρίξεως αυτής, κυριαρχικώς, σειρά μέτρων περιστολής των δημοσίων δαπανών, μεταξύ των οποίων και η διενέργεια περικοπών και μειώσεων συνταξιοδοτικών παροχών των συνταξιοδοτούμενων από τους φορείς υποχρεωτικής κοινωνικής ασφάλισης.

Οι περικοπές και οι μειώσεις αυτές, οι οποίες ξεκίνησαν από τα επιδόματα εορτών και αδείας των οργανισμών κύριας ασφάλισης (άρθρο τρίτο παρ. 10 - 14 του ν.

3845/2010), και συνεχίσθηκαν σε σύντομο χρονικό διάστημα με την εισφορά αλληλεγγύης των συνταξιούχων κύριας ασφάλισης (άρθρο 38 του ν. 3863/2010), την εν συνεχεία αναπροσαρμογή και τη συμπλήρωση της εισφοράς αυτής και την επέκτασή της στην επικουρική ασφάλιση (άρθρο 44 παρ. 10 - 13 του ν. 3986/2011), καθώς και τις μειώσεις στις συντάξεις των κάτω των 55 ετών συνταξιούχων και στις κύριες και επικουρικές συντάξεις που υπερβαίνουν, αντιστοίχως, τα 1200 και τα 150 ευρώ (άρθρο 2 παρ. 1-5 του ν. 4024/2011), εντάσσονται στις δέσμες μέτρων που έχουν ως βάση τις προβλέψεις του πρώτου «Μνημονίου» και του πρώτου «Μεσοπροθέσμου Πλαισίου», και συνιστούν, κατά τα προεκτεθέντα, μέτρα «άμεσης απόδοσης» για την εξεύρεση πόρων προς αντιμετώπιση της έκτακτης ανάγκης στην οποία βρέθηκε η Χώρα. Με τα δεδομένα αυτά, οι εν λόγω περικοπές, έχοντας αποφασισθεί υπό την πίεση των ως άνω όλως εξαιρετικών περιστάσεων, και επιβαλλόμενες κατά την εκτίμηση του νομοθέτη για την άμεση αντιμετώπιση της κρίσεως, δεν παραβιάζουν τις προπαρατεθείσες συνταγματικές διατάξεις.

Ειδικότερα, κατά τα εκτεθέντα στην έβδομη σκέψη, οι πιο πάνω περικοπές, εν όψει του ύψους και των εν γένει χαρακτηριστικών τους, καθώς και των συνθηκών υπό τις οποίες θεσπίσθηκαν, ούτε στην αρχή της αναλογικότητας αντίκεινται, καθώς δεν παρίστανται, πάντως, απρόσφορες ή μη αναγκαίες να υπηρετήσουν το δημόσιο σκοπό για τον οποίο επεβλήθησαν, ούτε τον πυρήνα του δικαιώματος στην κοινωνική ασφάλιση προσβάλλουν, καθώς δεν υφίστανται σοβαρές ενδείξεις ότι θίγουν το περιγραφόμενο στην αυτή ως άνω σκέψη, εγγυημένο από το άρθρο 22 παρ. 5 του Συντάγματος, ελάχιστο επίπεδο αξιοπρεπούς διαβίωσης των συνταξιούχων.

Εν όψει, άλλωστε, των ανωτέρω συνθηκών της θεσπίσεώς τους, δεν απαιτείτο, κατά τα προεκτεθέντα, περαιτέρω εκτίμηση των επιπτώσεών τους από το νομοθέτη. Τέλος, δεν δύναται να γεννηθεί ζήτημα παραβιάσεως της αρχής της προστατευομένης εμπιστοσύνης, δεδομένου ότι τα ληφθέντα μέτρα επεβλήθησαν, όπως αναφέρθηκε, εν όψει εκτάκτων και απροβλέπτων συνθηκών και είχαν επείγοντα χαρακτήρα. Κατόπιν αυτών, οι πιο πάνω διατάξεις, καθ' ο μέρος επιβάλλονται με αυτές οι εν λόγω περικοπές και μειώσεις, είναι, από των ανωτέρω απόψεων, συμβατές με το Σύνταγμα. Τούτο δε, ανεξαρτήτως αν οι νόμοι, στους οποίους εντάσσονται οι διατάξεις αυτές, ως προς άλλα ζητήματα -όπως είναι οι διαρθρωτικές μεταβολές του «νέου ασφαλιστικού συστήματος» ή ο χαρακτηρισμός των περικοπών ως εισφοράς εις βάρος συνταξιούχων υπέρ Ειδικών Λογαριασμών του Ασφαλιστικού Κεφαλαίου Αλληλεγγύης Γενεών- συνάδουν με τις προπαρατεθείσες συνταγματικές διατάξεις και αρχές περί κοινωνικής ασφαλίσεως. Τέλος,

οι περικοπές που θεσπίστηκαν με τις ανωτέρω διατάξεις των νόμων 3845/2010, 3863/2010, 3986/2011 και 4024/2011 δεν αντίκεινται ούτε στο άρθρο 1 του Πρώτου Προσθέτου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ, εφ' όσον, υπό τα ανωτέρω δεδομένα, δεν κλονίζεται η δίκαιη ισορροπία μεταξύ του γενικού συμφέροντος που τις υπαγόρευσε και των περιοριζομένων με αυτές περιουσιακών δικαιωμάτων.

12. Επειδή, μετά τις διαδοχικές ως άνω περικοπές και μειώσεις, σε συνέχεια δε και προς εφαρμογή του εγκριθέντος κατά το έτος 2012 δεύτερου «Μνημονίου Συνεννόησης» (ν. 4046/2012), ακολούθησαν, κατά τα προεκτεθέντα, το ίδιο αυτό έτος, δύο ακόμη νομοθετήματα με αντικείμενο την περαιτέρω περιστολή κυρίων και επικουρικών συντάξεων: Ο ν. 4051/2012, με το άρθρο 6 του οποίου μειώθηκαν αναδρομικά κατά 12%, όπως αναλυτικά προαναφέρθηκε, οι κύριες συντάξεις που υπερβαίνουν τα 1.300 ευρώ και οι επικουρικές συντάξεις, με κλιμάκωση του ποσοστού μείωσης (10%, 15% και 20%) αναλόγως του ύψους αυτών και με κατοχύρωση κατώτατου ορίου 200 ευρώ, καθώς και ο ν. 4093/2012, με το άρθρο πρώτο του οποίου, αφ' ενός μεν μειώθηκαν εκ νέου, σε ποσοστά από 5% έως και 20%, οι από οποιαδήποτε πηγή και για οποιαδήποτε αιτία συντάξεις, που υπερβαίνουν αθροιστικώς τα 1.000 ευρώ, αφ' ετέρου δε καταργήθηκαν πλέον για όλους τους συνταξιούχους τα επιδόματα και δώρα Χριστουγέννων, Πάσχα και αδειάς. Στις αιτιολογικές εκθέσεις των εν λόγω διατάξεων, όπως έχει εκτεθεί, δεν μνημονεύονται καθόλου οι προηγηθείσες περικοπές, η δε λήψη των νέων μέτρων αιτιολογείται με γενική αναφορά στις «δημοσιονομικές ανάγκες της χώρας», στη «δυσμενή οικονομική κατάσταση συγκεκριμένων ασφαλιστικών φορέων» και στην ανάγκη «να διασφαλιστεί η βιωσιμότητα όλων των φορέων κοινωνικής ασφάλισης...». Στο ανωτέρω, εξ' άλλου, δεύτερο Μνημόνιο προβλεπόταν σχετικώς, κατά τα ήδη επίσης εκτεθέντα, ότι για «την πορεία δημοσιονομικής προσαρμογής του προγράμματος» και εν όψει «των συνεχών προβλημάτων της Ελλάδας με τη φορολογική συμμόρφωση», θα χρειαζόταν η λήψη «επιπρόσθετων μέτρων», ότι «το μεγαλύτερο μέρος της προσαρμογής θα επιτυγχανόταν μέσω περικοπών δαπανών που θα αποσκοπούσαν στη μόνιμη μείωση του μεγέθους του κράτους», ότι «πολλές από αυτές τις περικοπές θα έπρεπε να αφορούν τις κοινωνικές μεταβιβάσεις», και ότι «η μεγάλη εναπομείνασα δημοσιονομική προσαρμογή θα έπρεπε κατ' ανάγκη να περιλαμβάνει περαιτέρω προσαρμογές των συντάξεων ... με τρόπο που να προστατεύονται οι χαμηλοσυνταξιούχοι ...».

13. Επειδή, οι τελευταίες ως άνω διατάξεις ψηφίστηκαν όταν είχε πλέον παρέλθει διετία από τον πρώτο αιφνιδιασμό της οικονομικής κρίσεως και αφού εν τω μεταξύ είχαν

σχεδιασθεί και ληφθεί τα βασικά μέτρα για την αντιμετώπισή της. Επομένως, κατά την επιχειρηθείσα με τις διατάξεις αυτές νέα, για πολλοστή φορά, περικοπή συνταξιοδοτικών παροχών της ίδιας ομάδας θιγομένων, ο νομοθέτης δεν εδικαιολογείτο πλέον να προχωρήσει σε σχετικές ρυθμίσεις χωρίς ειδική έρευνα του αντικειμένου αυτών, αλλ' όφειλε, κατά τα προεκτεθέντα, να προβεί σε εμπειριστατωμένη μελέτη, προκειμένου να διαπιστώσει και να αναδείξει τεκμηριωμένα ότι η λήψη των συγκεκριμένων μέτρων ήταν συμβατή με τις σχετικές συνταγματικές δεσμεύσεις, τις απορρέουσες, μεταξύ άλλων, από το θεσμό της κοινωνικής ασφάλισης, τις αρχές της ισότητας και της αναλογικότητας και την προστασία της αξίας του ανθρώπου. Ειδικότερα, στο πλαίσιο της μελέτης αυτής, όφειλε, κατ' αρχάς, ο νομοθέτης να προβεί σε συνολική εκτίμηση των παραγόντων που προκάλεσαν το πρόβλημα το οποίο επικαλείται ως προς τη βιωσιμότητα των ασφαλιστικών οργανισμών (και, μάλιστα, ενός εκάστου εξ αυτών, εν όψει της διοικητικής και οικονομικής του αυτοτέλειας), και, εν όψει των παραγόντων αυτών -όπως είναι η μείωση της αξίας, μέσω του PSI (ν. 4050/2012), των διαθεσίμων κεφαλαίων των εν λόγω οργανισμών, κατά τα εκτεθέντα στην εικοστή σκέψη, κυρίως δε, η παρατεινόμενη ύφεση και η συνακόλουθη αύξηση της ανεργίας, στις οποίες ουσιωδώς συμβάλλει η πτώση του βιοτικού επιπέδου μεγάλων κατηγοριών του πληθυσμού, συνεπεία μέτρων αντίστοιχων με τα επίδικα (μειώσεις συντάξεων και μισθών) ή φορολογικών επιβαρύνσεων- να κρίνει για την προσφορότητα των επίδικων αυτών μέτρων.

Τούτο δε εν όψει και της διαπιστώσεώς του ότι τα αντίστοιχα μέτρα που είχε λάβει μέχρι τότε (μειώσεις συντάξεων και μισθών) δεν είχαν αποδώσει τα αναμενόμενα και ότι η οικονομική ύφεση είχε ενταθεί με ρυθμούς που είχαν ανατρέψει τις αρχικές προβλέψεις. Ακόμη δε και αν τα επίδικα μέτρα κρίνονταν πρόσφορα, κατά τα ανωτέρω, ο νομοθέτης έπρεπε περαιτέρω να μελετήσει και να αποφανθεί αιτιολογημένα για την αναγκαιότητά τους, εξετάζοντας την ύπαρξη τυχόν εναλλακτικών επιλογών και συγκρίνοντας τα οφέλη και τα μειονεκτήματα της καθεμιάς για τους επιδιωκόμενους δημόσιους σκοπούς (δημοσιονομική προσαρμογή, βιωσιμότητα των ασφαλιστικών οργανισμών, διασφάλιση ικανοποιητικού, κατ' άρθρο 22 παρ. 5 Συντ., επιπέδου ζωής των ασφαλισμένων).

Τέλος, εφ' όσον, πάντως, κατόπιν των ανωτέρω, ο νομοθέτης επέλεγε, όπως εν προκειμένω, να προβεί σε συγκεκριμένες περικοπές συντάξεων (επιλογή, κατ' αρχήν, δικαστικώς ανέλεγκτη), όφειλε προηγουμένως να εξετάσει με τρόπο επιστημονικό και δικαστικά ελέγξιμο, αν οι επιπτώσεις των περικοπών τούτων στο βιοτικό επίπεδο των

θιγομένων, αθροιζόμενες με τις επιπτώσεις από τα ήδη ληφθέντα γενικά μέτρα αντιμετώπισης της κρίσης (όπως οι αλληπάλληλες, κατά τα εκτεθέντα, φορολογικές επιβαρύνσεις) και συνδυαζόμενες με τις ευρύτερες κοινωνικοοικονομικές συνθήκες της διανυόμενης έκτακτης περιόδου (κόστος αγαθών και υπηρεσιών, περικοπές παροχών υγείας, ανεργία και επίδρασή της στο οικογενειακό εισόδημα, έκταση και περιεχόμενο δανειοληπτικών υποχρεώσεων), οδηγούν σε ανεπίτρεπτη μείωση του επιπέδου ζωής των συνταξιούχων κάτω του ορίου εκείνου που συνιστά, κατά τα προεκτεθέντα, τον πυρήνα του κοινωνικοασφαλιστικού τους δικαιώματος. Από κανένα όμως στοιχείο δεν προκύπτει ότι ως προς τα ανωτέρω ζητήματα έλαβε χώρα εν προκειμένω τέτοια μελέτη.

Πέραν δε τούτου, δεν προκύπτει ούτε ότι ελήφθησαν υπ' όψη οι κρίσιμες ως άνω (έβδομη σκέψη) συνταγματικές παράμετροι. Διότι, όπως συνάγεται από τις οικείες προπαρασκευαστικές εργασίες, μόνο κριτήριο για τη θέσπιση των σχετικών μέτρων απετέλεσε η συμβολή τους στη μείωση των δημοσίων δαπανών και τη «δημοσιονομική προσαρμογή». Ακόμη δε και η αναφορά στην «δυσμενή οικονομική κατάσταση» των ασφαλιστικών οργανισμών, ως βασικής αιτίας του προβλήματος, γίνεται αορίστως, είτε για όλους τους οργανισμούς συλλήβδην, είτε για κάποιους μη κατονομαζόμενους, χωρίς να εκτιμάται συγκεκριμένα η κατάσταση καθενός από αυτούς (εν όψει της οικονομικής αυτοτελείας τους και των επιβαλλομένων, αναλόγως, διαφοροποιήσεων) και χωρίς να αναφέρεται αν και πώς συνέβαλε το Κράτος, κατά τη συνταγματική του υποχρέωση, στη διασφάλιση της βιωσιμότητάς τους. Άλλωστε, αντιθέτως προς όσα εκτίθενται στην έβδομη σκέψη ως προς τις υποχρεώσεις του Κράτους για την κοινωνική ασφάλιση, οι επίμαχες νομοθετικές ρυθμίσεις διέπονται από την, υπό το «νέο ασφαλιστικό σύστημα», συνταγματικώς μη ανεκτή αντίληψη ότι το Κράτος ρυθμίζει απλώς και οργανώνει την κοινωνική ασφάλιση χωρίς και να υποχρεούται να συμμετέχει στη χρηματοδότηση των οργανισμών κοινωνικής ασφαλίσεως ή ότι η υποχρέωση αυτή μπορεί να αναπληρώνεται με παροχές προνοιακού χαρακτήρα, καθώς και ότι η διασφάλιση της βιωσιμότητας των εν λόγω οργανισμών απόκειται στους ίδιους τους ασφαλισμένους, συναρτώμενη, προεχόντως ή και αποκλειστικώς, με την μαθηματική σχέση μεταξύ καταβαλλόμενων εισφορών και χορηγούμενων παροχών. Κατόπιν τούτων, οι ανωτέρω διατάξεις των νόμων 4051 και 4093/2012 αντίκεινται στις προπαρατεθείσες συνταγματικές διατάξεις και είναι, ως εκ τούτου, ανίσχυρες και μη εφαρμοστέες.

14. Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση, από τα στοιχεία της δικογραφίας προκύπτουν τα ακόλουθα: Με την ..... πράξη του Διευθυντή Παροχών του Ε.Τ.Α.Α./Τ.Α.Ν. απονεμήθηκε στην ενάγουσα, ..., βάσει συνολικού συντάξιμου

χρόνου ....., κύρια σύνταξη γήρατος, ποσού 785,44 ευρώ μηνιαίως, καταβλητέας από 1.7.2010. Επί του ως άνω ποσού σύνταξης εφαρμόστηκαν οι μειώσεις - περικοπές του ν. 3863/2010, 4051/2012 και 4093/2012 (βλ. ...).

Ήδη, με την κρινόμενη αγωγή, όπως αναπτύσσεται με το από ..... υπόμνημα, η ενάγουσα ισχυρίζεται ότι μη νόμιμα διενεργήθηκαν οι ανωτέρω περικοπές στη σύνταξή της, προβάλλοντας αντίθεση των ανωτέρω διατάξεων στα άρθρα 2 παρ. 1, 4 παρ. 1 και 5, 22 παρ. 5, 25 παρ. 1 και 4 του Συντάγματος, καθώς και στο άρθρο 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Ε.Σ.Δ.Α., και ζητεί να αναγνωρισθεί η υποχρέωση του εναγόμενου ασφαλιστικού φορέα να της καταβάλει, ως αποζημίωση, κατ' εφαρμογή των άρθρων 105 και 106 του Εισ.Ν.Α.Κ., άλλως βάσει των διατάξεων του άρθρου 904 Α.Κ., νομιμοτόκως από την επίδοση της αγωγής έως την εξόφληση, το ποσό των 14.569,04 ευρώ, προς αποκατάσταση της ζημίας την οποία υπέστη από τις ανωτέρω περικοπές που επιβλήθηκαν στην κύρια σύνταξη γήρατος που λάμβανε, κατά το χρονικό διάστημα από 1.5.2013 έως 30.11.2017.

Εξάλλου, ο εναγόμενος ασφαλιστικός φορέας, με την ..... έκθεση απόψεών του, όπως αυτές αναπτύσσονται με το από..... υπόμνημά του, μεταξύ άλλων, συνομολογεί τη διενέργεια των ανωτέρω περικοπών – μειώσεων δυνάμει των ν. 3863/2010, ν. 4051/2012 και ν. 4093/2012, υποστηρίζει ότι έχει αποσταλεί ερώτημα στο Υπουργείο αναφορικά με την εφαρμογή των 2287-2288/2015 αποφάσεων της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας, ότι, πάντως, οι δικαστικές αυτές αποφάσεις έχουν ισχύ μεταξύ των προσώπων που ήταν διάδικοι στις συγκεκριμένες δίκες, και ότι οι σχετικές κρατήσεις διενεργούνται στις συντάξεις βάσει διατάξεων νόμων, που εξακολουθούν να ισχύουν.

15. Επειδή, όπως κρίθηκε με τις 2287-2290/2015 αποφάσεις της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας, με την εμφάνιση της οξύτατης δημοσιονομικής κρίσης στις αρχές του 2010, ο νομοθέτης, εκτιμώντας ότι υφίστατο άμεσος κίνδυνος κατάρρευσης της οικονομίας και χρεοκοπίας της Χώρας και ότι ο μόνος τρόπος για να αντιμετωπισθεί η κατάσταση ήταν η προσφυγή στη χρηματοδοτική υποστήριξη από τα κράτη της Ευρωζώνης και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, έλαβε, έναντι της υποστήριξης αυτής, κυριαρχικώς, σειρά μέτρων περιστολής των δημοσίων δαπανών, μεταξύ των οποίων και η διενέργεια περικοπών και μειώσεων συνταξιοδοτικών παροχών των συνταξιοδοτούμενων από τους φορείς υποχρεωτικής κοινωνικής ασφάλισης. Οι περικοπές και οι μειώσεις αυτές, οι οποίες ξεκίνησαν από τα επιδόματα εορτών και αδείας των οργανισμών κύριας ασφάλισης (άρθρο τρίτο παρ. 10 - 14 του ν. 3845/2010), και συνεχίστηκαν σε σύντομο

χρονικό διάστημα με την εισφορά αλληλεγγύης των συνταξιούχων κύριας ασφάλισης (άρθρο 38 του ν. 3863/2010), την εν συνεχεία αναπροσαρμογή και τη συμπλήρωση της εισφοράς αυτής και την επέκτασή της στην επικουρική ασφάλιση (άρθρο 44 παρ. 10 - 13 του ν. 3986/2011), καθώς και τις μειώσεις στις συντάξεις των κάτω των 55 ετών συνταξιούχων και στις κύριες και επικουρικές συντάξεις που υπερβαίνουν, αντιστοίχως, τα 1200 και τα 150 ευρώ (άρθρο 2 παρ. 1 - 5 του ν. 4024/2011), εντάσσονται στις δέσμες μέτρων που έχουν ως βάση τις προβλέψεις του πρώτου «Μνημονίου» και του πρώτου «Μεσοπροθέσμου Πλαισίου», και συνιστούν μέτρα «άμεσης απόδοσης» για την εξεύρεση πόρων προς αντιμετώπιση της έκτακτης ανάγκης στην οποία βρέθηκε η Χώρα. Με τα δεδομένα αυτά, το Δικαστήριο κρίνει ότι οι εν λόγω περικοπές, έχοντας αποφασισθεί υπό την πίεση των ως άνω όλως εξαιρετικών περιστάσεων, επιβαλλόμενες κατά την εκτίμηση του νομοθέτη για την άμεση αντιμετώπιση της κρίσης, δεν παραβιάζουν τις διατάξεις των άρθρων 2 παρ. 1, 4 παρ. 1 και 5, 22 παρ. 5, 25 παρ. 1 και 4 και 106 παρ. 1 του Συντάγματος, απορριπτομένων όλων των σχετικών ισχυρισμών της ενάγουσας. Περαιτέρω, λαμβάνοντας υπόψη ότι οι περικοπές που επιβλήθηκαν στην κύρια σύνταξη γήρατος που λάμβανε η ενάγουσα από το εναγόμενο, με το άρθρο 6 του ν. 4051/2012, με το οποίο μειώθηκαν αναδρομικά κατά 12%, όπως αναλυτικά προαναφέρθηκε, οι κύριες συντάξεις που υπερβαίνουν τα 1.300 ευρώ και οι επικουρικές συντάξεις, με κλιμάκωση του ποσοστού μείωσης (10%, 15% και 20%) αναλόγως του ύψους αυτών και με κατοχύρωση κατώτατου ορίου 200 ευρώ, καθώς και με το άρθρο πρώτο του ν. 4093/2012, με το οποίο, αφενός μεν μειώθηκαν εκ νέου, σε ποσοστά από 5% έως και 20%, οι από οποιαδήποτε πηγή και για οποιαδήποτε αιτία συντάξεις, που υπερβαίνουν αθροιστικώς τα 1.000 ευρώ, αφετέρου δε καταργήθηκαν πλέον για όλους τους συνταξιούχους τα επιδόματα και δώρα Χριστουγέννων, Πάσχα και αδείας, αντίκεινται στο άρθρο 1 του Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Ε.Σ.Δ.Α., καθώς οι μειώσεις αυτές συνολικά κρινόμενες με τις προαναφερόμενες μειώσεις που επιβλήθηκαν με τους ανωτέρω νόμους, οδηγούν σε παραβίαση του πυρήνα του κοινωνικοασφαλιστικού τους δικαιώματος και σε μία σημαντική επιβάρυνση των περιουσιακών τους δικαιωμάτων, με συνέπεια να κλονίζεται η δίκαιη ισορροπία μεταξύ του γενικού συμφέροντος και του δικαιώματος της περιουσίας, το Δικαστήριο κρίνει, καταρχήν, ότι οι περικοπές της κύριας σύνταξης της ενάγουσας, εκ μέρους των οργάνων του εναγόμενου ασφαλιστικού οργανισμού, κατ' εφαρμογή των ως άνω διατάξεων που αντίκεινται στο Πρώτο Πρόσθετο Πρωτόκολλο, είναι παράνομες κατά την έννοια του άρθρου 106 του Εισ.Ν.Α.Κ. και δικαιούται αυτή αποζημίωσης για τη ζημία που υπέστη. Ωστόσο, δεδομένου ότι η, κατά

τα ανωτέρω, διάγνωση της αντισυνταγματικότητας των διατάξεων του άρθρου 6 παρ. 2 του ν. 4051/2012 και του άρθρου πρώτου παρ. ΙΑ υποπαρ. ΙΑ.5 περ. 1 και υποπαρ. ΙΑ.6 περ. 3 του ν. 4093/2012 θα συνεπαγόταν υποχρέωση της Διοικήσεως να συμμορφωθεί με αναδρομική καταβολή των συνταξιοδοτικών παροχών που περιεκόπησαν, βάσει των αντισυνταγματικών αυτών διατάξεων, σε ιδιαιτέρως ευρύ κύκλο προσώπων, το Δικαστήριο, μετά στάθμιση του δημοσίου συμφέροντος, αναφερομένου στην οξυμένη δημοσιονομική κρίση και στην κοινώς γνωστή ταμειακή δυσχέρεια του ελληνικού Κράτους, ορίζει, περαιτέρω, ότι οι συνέπειες της αντισυνταγματικότητας των επίμαχων διατάξεων επέρχονται μετά την δημοσίευση της αποφάσεως της 2287/2015 Ολομελείας του Συμβουλίου της Επικρατείας, ήτοι στις 10.6.2015.

16. Επειδή, κατά συνέπεια, ενόψει όλων των ανωτέρω, και εφόσον το εναγόμενο ν.π.δ.δ. ουδόλως αμφισβητεί τα ενημερωτικά σημειώματα συντάξεων που προσκομίζονται, καθώς και όσα αναλυτικά ιστορούνται στην αγωγή, το Δικαστήριο κρίνει ότι η ενάγουσα δικαιούται, για τη χρονική περίοδο από 1.7.2015 έως 30.11.2017 α) μηνιαία περικοπή με βάση το άρθρο 6 του ν. 4051/2012, 54,25 ευρώ για το χρονικό διάστημα ..... και β) μηνιαία περικοπή με βάση το άρθρο πρώτο του ν. 4093/2012, ποσού 124,25 ευρώ για το χρονικό διάστημα 7/2015 ..... και συνολικά το ποσό των 5.176,50 ευρώ, νομιμοτόκως, από την επίδοση της αγωγής.

17. Επειδή, κατ' ακολουθία, πρέπει να γίνει εν μέρει δεκτή η αγωγή, να αναγνωριστεί η υποχρέωση του εναγόμενου Ε.Φ.Κ.Α. να καταβάλλει στην ενάγουσα, για την χρονική περίοδο από 1.7.2015 έως 30.11.2017, το ποσό των πέντε χιλιάδων εκατόν εβδομήντα έξι ευρώ και πενήντα λεπτών (5.176,50 €), **νομιμοτόκως** προς 6%, από την επίδοση της αγωγής σε αυτό (1.12.2017) και μέχρι την εξόφληση ενώ, τέλος, συμψηφίζει τα δικαστικά έξοδα μεταξύ των διαδίκων, λόγω μερικής ήττας και νίκης αυτών (άρθρο 275 παρ.1 του Κ.Δ.Δ.).

Για τους λόγους αυτούς

Δέχεται εν μέρει την αγωγή.

Αναγνωρίζει την υποχρέωση του εναγόμενου Ε.Φ.Κ.Α. να καταβάλλει στην ενάγουσα το ποσό των (5.176,50 €), νομιμοτόκως προς 6%, από την επίδοση της αγωγής σε αυτό (1.12.2017) και μέχρι την εξόφληση.

Συμψηφίζει τα δικαστικά έξοδα μεταξύ των διαδίκων.

Η απόφαση δημοσιεύθηκε στο ακροατήριο του Δικαστηρίου κατά τη δημόσια συνεδρίαση στις 1/2/2019.

Ο ΔΙΚΑΣΤΗΣ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ